

VERSLAG

Openbare vergadering van de raad van de gemeente Houten, gehouden op 19 december 2017 om 19.00 uur in de raadzaal van het gemeentehuis van Houten

Inhoudsopgave – RCV17.014

Inhoudsopgave –	1
Tabel aan- en afwezig	2
1. Opening	3
2. RCA17.044 Vaststellen van de agenda	3
DEBATERAAD	3
3. 2017-079 Toekomst Fort Honswijk	3
4. 2017-103 Verordening rekenkamercommissie (RKC) gemeente Houten	42
SCHORSING	43
BESLUITVORMENDERAAD	44
5. Heropening	44
6. 2017-079 Toekomst Fort Honswijk	44
7. 2017-096 Beleid openbare laadinfrastructuur 2018-2020	45
8. 2017-087 Belastingverordeningen 2018	45
9. 2017-103 Verordening rekenkamercommissie (RKC) gemeente Houten	45
10. 2017-101 Maandelijkse begrotingswijziging december 2017	46
11. LTM17.12 Vaststellen geactualiseerde lijst openstaande toezeggingen en moties 19 december 2017	46
12.1 RCV17.012 Vaststellen verslag van de vergadering van de raad van 7 november 2017	46
12.2 RCV17.013 Vaststellen verslag van de vergadering van de raad van 28 november 2017	46
13. LIST17.012 Vaststellen doorlopende lijst van 19 december 2017	46
14. Sluiting	46
Bijlage 1: Toezeggingen	47

RCV17.014

Tabel aan- en afwezigen

Voorzitter W.M. de Jong, burgemeester		
Griffier W. van Zanen		
Leden	Partij	Opmerkingen
A.M. Dekker-Groen	D66	
J.A. Groenveld	D66	
E. van Luling	D66	Afwezig
E.M.H. Noteborn-Hendriks	D66	
E.W.O. van Vliet	D66	
J.C.W. van Doorn-van Bijleveld	ITH	
F.G.J. van der Meij	ITH	
P. Steehouwer	ITH	
G. Zandbergen	ITH	
W. Zandbergen	ITH	
Dagniaux, M.G.	VVD	
Y. van Dijk-Hessing	VVD	
E.G.J. Stiekema	VVD	
R.C.P. Vis	VVD	
W. Boersma-Zandbergen	CDA	
J.N. de Jong	CDA	
R.M. Pelleboer	CDA	
E.J. Visser	CDA	
A. Biesheuvel	PvdA	
J. Dubbink	PvdA	
A.E. van Loon	PvdA	
H.S. de Groot	GroenLinks	
D.J.P. Jimmink	GroenLinks	
M.G.H.M. Hofstee	HA!	
A.C. Wendrich	HA!	
J. Smith-Visser	ChristenUnie	
R.J. Speksnijder	ChristenUnie	
W. van den Berg	SGP	
P. Ooms	SGP	
Wethouders		
M. van Liere	wethouder (D66)	
H.J.C. Geerdes	wethouder (VVD)	
C. van Dalen	wethouder (CDA)	
J.C.H. Rensen	wethouder (PvdA)	

1. Opening

De **voorzitter** opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Hij meldt dat de heer Van Luling wegens verblijf in het buitenland afwezig is. Verder spreekt hij de wens uit dat de kerstgedachte vanavond enige invloed mag uitoefenen op de beraadslagingen. In het kader van de duurzame inkoop door de gemeente krijgen de raadsleden vanavond koffie en thee in het nieuwe papieren circulaire koffiebekertje geserveerd. In die beker treffen zij ook een uitnodiging aan voor een rondleiding in de fabriek van de producent van het bekertje. Verder vinden de leden volgens goed gebruik als waardering voor hun werk in het afgelopen jaar op hun tafel het kerspakket van de gemeente, dat ook voor de aanwezige commissieleden beschikbaar is bij de griffie.

2. RCA17.044 Vaststellen van de agenda

Mevrouw **De Groot** (GL) memoreert dat in het rondetafelgesprek van 7 december jl. 5 van de 9 partijen hebben aangegeven dat zij het raadsvoorstel Toekomst Fort Honswijk niet rijp vinden voor debat. De mening van deze vijf partijen is niet gewijzigd, zij vinden dat er zowel qua onderbouwing als qua proces nog teveel ontbreekt en willen dus voorstellen om hier vanavond niet over te debatteren. De **voorzitter** inventariseert wat de fracties van dit voorstel vinden.

De SGP, Houten Anders!, ITH en de ChristenUnie steunen het voorstel van GroenLinks. De SGP begrijpt de haast niet om dit onderwerp te behandelen en vreest een verkeerde beslissing als er vanavond gehaast over gedebatteerd wordt. ITH vindt dit dossier dermate controverseel dat het beter overgelaten kan worden aan de volgende raad. De VVD, het CDA, D66 en de PvdA vinden het onderwerp rijp voor beraad. De VVD constateert dat er al amper ruimte in de rondetafelgesprekken was voor informatievergaring omdat het debat continu op de loer lag. Het CDA heeft zich goed voorbereid op dit debat, er zijn vele gesprekken gevoerd, en het CDA denkt ook dat het voorstellen heeft ten aanzien van het voorliggende raadsvoorstel die een hoop van de pijn kunnen wegnemen inzake de vraag of het rijp voor beraad is of niet. D66 vindt een politiek debat over dit onderwerp hard nodig voor de duidelijkheid naar alle belanghebbenden en alle betrokkenen toe. De uitkomst kan ook rust en ruimte geven voor een participatieproces dat ook hard nodig is. De **voorzitter** constateert dat de meningen nogal verdeeld zijn en brengt het voorstel van GroenLinks daarom in stemming. Hij constateert dat de voltallige oppositie voor het voorstel stemt en de coalitie tegen stemt. Daarmee zijn er 13 stemmen voor en 15 tegen en is het voorstel om raadsvoorstel Fort Honswijk van de debatraad af te voeren verworpen. De heer **Zandbergen sr.** (ITH) vraagt de heer Van Vliet om een toezegging dat de behandeling van het voorstel Fort Honswijk vanavond alleen beperkt wordt tot debat. De heer **Van Vliet** (D66) vindt het prematuur om zich al uit te spreken over de vraag of hij het onderwerp rijp acht voor besluitvorming hedenavond. De **voorzitter** constateert dat de heer Van Vliet het gevraagde niet toezegt, maar neemt aan dat ITH wat dat betreft straks nogmaals de kans krijgt.

DEBATRAAD

3. 2017-079 Toekomst Fort Honswijk

De heer **Van Vliet** (D66) levert voor de fractie van D66 een bijdrage in eerste termijn over dit onderwerp. Hij wil graag beginnen met een stukje geschiedenis van het fort en dit huis. Die geschiedenis begint in 1993 met het besluit om Houten-Zuid te bouwen. Daarbij is afgesproken om wat het Eiland van Schalkwijk betreft in te zetten op recreatie en toerisme. Die lijn heeft in 2006 geleid naar de behandeling van het uitvoeringsprogramma Linieland in deze

raad. Hij citeert daaruit graag het volgende. “In Fort Honswijk kan een aanleghaven worden gerealiseerd direct naast de fortificatie. In het ronde fort zijn een kleine conferentie-/danszaal, een sauna en een bar denkbaar. Nieuwe bebouwing kan dienst doen als hotelruimte, en in de bestaande bebouwing kan verder ruimte worden gevonden voor een kwaliteitsrestaurant en een grand café. Dat was in 2006. Toen dit historische citaat werd geschreven droeg Groen-Links collegeverantwoordelijkheid voor het cultureel erfgoed. Een verrassing dat het deze kant op kan gaan, kan het dus niet zijn. De beslissing van Defensie in 2016 om het fort te gaan verkopen bracht de besluitvorming over het fort in een stroomversnelling. De raad werd voor de keuze gesteld: zelf aankopen, of de ontwikkeling overlaten aan marktpartijen. Dat was voor D66, en zeker ook voor hem persoonlijk, een lastige keuze. Als na aankoop blijkt dat de plannen niet uitvoerbaar zijn, of dat initiatiefnemers afhaken, loopt de Houtense gemeenschap het risico dat zij jarenlang de kosten moet dragen voor een monumentale bouwval van nationale betekenis. Zo’n risico past naar de mening van D66 beter bij het Rijk of de provincie. Daarom was D66 aanvankelijk sceptisch over de aankoop. Maar de fractie heeft zich laten overtuigen door de argumenten dat er veel belangstelling in de markt bestaat om initiatieven op Honswijk te ontwikkelen, dat er substantiële fondsen beschikbaar zijn voor de restauratie, maar bovenal ook dat Houten met de aankoop meer invloed kan uitoefenen op de ontwikkeling van het fort dan wanneer de gemeente dat direct overlaat aan de markt. Dus heeft D66 in 2016 ingestemd met de aankoop van het fort maar ook gevraagd om snellere duidelijkheid over de plannen dan pas na vijf jaar, om ook aanspraak te kunnen maken op de provinciale subsidie die tot 2019 beschikbaar is. Daarnaast stelde de raad in een unaniem aangenomen motie, ook ingediend door D66, als voorwaarde dat de verkeerseffecten goed in beeld gebracht moesten worden. Dat heeft geleid tot de mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk die enkele maanden geleden is aangenomen. Bijna 25 jaar na de besluitvorming over de toekomst van het Eiland van Schalkwijk en een jaar na de aankoop van het fort is er nu perspectief op de toekomst van Fort Honswijk. Met de voortvarende aanpak van het college is D66 blij, maar de fractie heeft als volksvertegenwoordiging ook moeten constateren dat de maatschappelijke kritiek toeneemt. Er is sprake van uiteenlopende beeldvorming over de fase van ontwikkeling. Voor de een is het een plan van aanpak met een ambitie en een visie als aanzet voor een proces dat nog tientallen jaren gaat duren. Maar anderen zien dit plan als een marsroute waarvoor de schop volgend jaar de grond al ingaat. Dit veroorzaakt veel onrust en spanning, maar maakt ook duidelijk dat de betrokkenheid bij de ontwikkeling van het fort groot is. Inwoners, omwonenden en belangengroepen maken zich zorgen over het behoud van monumenten, de flora en fauna rondom het fort, en vragen speciale aandacht voor de vleermuizen en overlast op het gebied van licht, geluid en mobiliteit. D66 heeft haar best gedaan om te luisteren naar iedereen, heeft gemild, gebeld, was aanwezig bij de actie van de milieuwerkgroep Houten, is bij velen op de koffie geweest en heeft de gesprekken als constructief ervaren. De welwillendheid om iets moois te maken van het fort is groot. De fractie heeft ook gemerkt dat deze betrokken inwoners zich niet altijd met wederzijds respect, oprechtheid en eerlijkheid bejegend voelen. D66 heeft hier tijdens het rondetafelgesprek kritische vragen over gesteld. Dat heeft geresulteerd in de toezegging van de wethouder om zijn uiterste best doen om deze band te herstellen door aanpassing van de actorenanalyse en belanghebbenden uit te nodigen om deel te nemen in de klankbordgroep. Dat is een belangrijke stap, maar zonder aanpassing van het collegevoorstel is dat niet voldoende om draagvlak te krijgen.

De heer **Van den Berg** (SGP) memoreert dat men in deze collegeperiode wel vaker van mening heeft verschild over hoe succesvol de burgerparticipatie is verlopen. Het zou in de nieuwe bestuursstijl allemaal anders toegaan. Nu, bijna op de eindstreep, gaat de coalitie alsnog met een project de finish over waarvan zelfs de heer Van Vliet zegt dat daarbij de participatie tekortgeschoten is. Hoe beoordeelt de heer Van Vliet nu zijn eigen analyse van zojuist in het licht van die nieuwe bestuursstijl? - zo vraagt hij. De heer **Van Vliet** (D66) antwoordt dat er heel lang gewacht moest worden tot men iets met het fort kon doen. D66 heeft er ook op aangedrongen dat er snel duidelijkheid zou komen over de plannen. Die plannen liggen er nu,

maar D66 ziet dat daarin ook veel snelheid en enthousiasme is losgekomen en dat ze een ambivalent karakter hebben: is dit nu een visie en een ambitie, of iets waar volgend jaar de spade voor de grond in gaat? Daar zijn dingen niet goed in gegaan. In zijn verdere betoog zal hij komen met iets waarmee D66 wil proberen dat te herstellen en daar meer ruimte voor te creëren. De heer **Van den Berg** (SGP) dankt voor deze reactie, maar zijn vraag was hoe de heer Van Vliet dit nu beoordeelt in het licht van die nieuwe bestuursstijl, want in de korte duur van dit dossier stuit men toch ook op juist de kern van waar het bij de nieuwe bestuursstijl om ging, namelijk de participatie. De heer **Van Vliet** (D66) wijst op wat nu aan de orde is: Fort Honswijk en hoe men daarmee verder wil gaan. Hij wil best een debat over de bestuursstijl houden in den brede en beaamt ook dat de participatie in dit dossier beter had gekund, maar zal ook nog een voorstel indienen om daar ook ruimte aan te geven. Het verzoek om snel met een plan te komen is van D66 zelf afkomstig, omdat de gemeente met de aankoop van het fort het risico loopt om hier een molensteen aan over te houden als het niks wordt. Dus snel duidelijkheid hebben over wat er met het fort kan, of daar voldoende draagvlak en animo voor is, en op de vraag of men als gemeente geen risico loopt, vond D66 wel belangrijk en D66 is dan ook blij met de duidelijkheid die er nu is inzake een perspectief voor Fort Honswijk.

De heer **Wendrich** (HA!) herinnert zich dat er bij het raadsvoorstel aankoop Fort Honswijk een termijn van 5 jaar werd genoemd om te gaan experimenteren met het concept 'te gast'. Naar zijn idee staat dat haaks op de plotselinge haast van D66. De heer **Van Vliet** (D66) antwoordt dat de D66-fractie vorig jaar in het debat heel duidelijk naar voren heeft gebracht dat zij er meer snelheid op zou willen hebben, dat zij voor 2019 duidelijkheid zou willen hebben. Het ging toen om de vraag of het een stippellijntje of een streep moest zijn. De wethouder heeft toen geantwoord dat hij zich daarvoor zou inzetten. Die snelheid is in het debat in de raad van vorig jaar nadrukkelijk aan de orde is geweest en wat D66 betreft is die snelheid ook terecht.

De heer **Van Vliet** (D66) gaat verder met zijn betoog. D66 voelt zich ook betrokken bij de ontwikkeling van het fort naar economische zelfstandigheid met alle waarden die zich daarin bevinden. Maar D66 ziet niets in een vechtsценario wat door sommigen al als de 'slag om Honswijk' wordt aangeduid. Daarom heeft D66 samen met de coalitiepartijen het initiatief genomen tot een ongebruikelijke stap: een voorstel dat in essentie neerkomt op een focus voor fondsen voor restauratie en meer ruimte voor participatie. D66 vindt het belangrijk om een jaar de tijd te nemen om samen met belanghebbenden de plannen voor recreatieve en toeristische ontwikkeling van het fort te bespreken. Besluitvorming over een gedragen masterplan kan dan in de komende raadsperiode plaatsvinden. Om dit participatieproces goed te borgen dient D66 namens de coalitie een motie in die het college verzoekt om hier samen met de stichting invulling aan te geven en daar als gemeente ook regie op te voeren.

Motie 098-2017 luidt als volgt:

Raadsvoorstelnummer: 2017-079

Onderwerp: Toekomst Fort Honswijk: Fort Honswijk maken we samen

De raad van de gemeente Houten in de vergadering bijeen d.d.: 19 december 2017;

gehoord de beraadslaging;

gelezen hebbende:

- het raadsvoorstel en plan van Aanpak Toekomst fort Honswijk;

gehoord hebbende:

- de inbreng van diverse insprekers en belanghebbenden tijdens de RTG's;

draagt het college op:

- de regie te nemen bij een zorgvuldig participatieproces met de stichting, belangenorganisaties en inwoners over de ontwikkeling van het fort;
- de gemeenteraad hier bij de start en daarna regelmatig over te informeren;
- het participatieproces gericht op aspecten als ecologie, cultuur-historische waarde en economische zelfstandigheid, uiteindelijk resulterend in een concreet Masterplan voor de ontwikkeling van Fort Honswijk, voor te leggen ter goedkeuring aan de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekend door Eric van Vliet (D66), Eef Stiekema (VVD), Jan de Jong (CDA) en Anneke Dubbink (PvdA).

Mevrouw **De Groot** (GL) vraagt zich af wat deze motie toevoegt. Deze motie leest in haar ogen gewoon het proces zoals het in de oorspronkelijke plannen door zou gaan: verder samen nadenken over een masterplan. De heer **Van Vliet** (D66) herhaalt dat deze motie uitdrukt dat D66 het erg belangrijk vindt dat het participatieproces nu gaat lopen, maar ook dat de gemeente daar regie op voert. Het gaat ook om de verhouding tussen de stichting en de gemeente, en wie er nu aan zet is. D66 vindt dat dat een gezamenlijke opgave is waarbij de stichting een rol heeft om plannen te ontwikkelen, maar ook de gemeente een rol heeft, om te zorgen dat de participatie goed gaat lopen. In het afgelopen traject is er ook veel gedoe geweest: over wie dan die stichting is en wat de rol van de gemeente is. Die duidelijkheid probeert D66 hiermee te scheppen. Mevrouw **De Groot** (GL) constateert dat in het coalitievoorstel dat nu voorligt, het plan van aanpak nog steeds de stip op de horizon is, om naartoe te werken. Ze vraagt hoe de heer Van Vliet de verhouding tussen die stip op de horizon en een nieuwe participatieronde ziet. De heer **Van Vliet** (D66) komt daar in zijn betoog op terug.

De heer **Wendrich** (HA!) vraagt of D66 met deze motie niet feitelijk erkent dat de overdracht van het fort aan een stichting een reëel risico inhoudt dat de stichting zich kan gaan ontwikkelen tot iets wat men als raad niet wil. De heer **Van Vliet** (D66) vindt dat er teveel informatie in deze vraag zit om hem eenvoudig te kunnen beantwoorden. De heer **Wendrich** (HA!) begrijpt dat D66 eraan hecht dat de gemeente de regie voert op het participatieproces om de stichting te helpen haar werk goed te doen. Maar blijkt daar niet juist uit dat D66 ook een risico ziet dat die stichting waaraan het fort al een jaar na aankoop door de gemeente wordt overgedragen, een eigen leven kan gaan leiden en men dat als gemeente in eigen hand moet houden? Want dat probeert D66 in zijn perceptie met deze motie af te dekken. De heer **Van Vliet** (D66) ziet dat niet zo. Uit de rest van zijn betoog zal een verder antwoord naar voren komen.

De heer **Van den Berg** (SGP) ziet bij twee van de drie bullets in motie 098-2017 het woord 'participatieproces' staan. Vindt de heer Van Vliet dat het college daar een extra zet in de rug voor nodig heeft? Want ofwel dit is window dressing – want het zou sowieso al moeten gebeuren, zoals mevrouw De Groot ook al suggereerde – of er gaat iets extra's gebeuren, maar dat is toch juist wat men al met elkaar vindt en wat het college al zo goed doet? – zo vraagt hij. De heer **Van Vliet** (D66) verwijst dan naar het antwoord wat hij mevrouw De Groot al gaf. Het participatieproces moet sowieso doorlopen worden, maar met de motie willen de indieners nog eens extra stipuleren dat de stichting en de gemeente dat gaan doen en dat de gemeente daar een regie voerende rol op heeft, ook naar betrokkenen toe die daar deel van uitmaken.

De heer **Zandbergen jr.** (ITH) wil nog iets aanvullen op wat de SGP en GroenLinks aangeven. De heer Van Vliet zegt nu dat er een participatietraject gaat worden gestart. Maar bij het raadsvoorstel over de aankoop van het fort is door de oppositiepartijen inclusief het CDA een amendement ingediend waarin het college werd opgeroepen om omwonenden en relevante belangenorganisaties structureel te betrekken bij de visievorming van het Eiland van Schalkwijk maar ook bij de ontwikkeling van Fort Honswijk. Dat amendement is aangenomen. Nota bene de fractie van D66 echter, bij monde van de heer Van Luling die vandaag niet aanwezig

is, achtte dat totaal overbodig. D66 heeft niet ingestemd met dat amendement maar komt nu, plotsklaps, met een motie waarin zij ineens wel een participatieproces wil. Hoe geloofwaardig is dit nu? – zo vraagt hij. De heer **Van Vliet** (D66) wil gewoon een extra borging dat als dit participatieproces wordt voortgezet – en in zijn betoog zal hij ook aangeven hoe D66 dat wil voortzetten – de gemeente daar dan ook een regierol op heeft en dat het niet een proces wordt waar de stichting *de lead* heeft. D66 wil dat het college samen met die stichting de participatie doorvoert maar tevens zaken waarborgt die daarin wat de raad betreft een rol in moeten kunnen krijgen. De heer **Zandbergen jr.** (ITH) vindt dit nog steeds een heel ongeloofwaardig verhaal. Hij vindt ook dat een participatieproces vooraf dient te gaan aan besluitvorming. Het participatieproces is niet goed doorlopen, en de coalitie gaat dan deze stichting oprichten om daar iets aan te doen. Maar participatie moet geheel aan de voorkant plaatsvinden. De coalitie moet met het hele plan inclusief de aanloop naar het plan toe, het participatieproces opnieuw doorlopen. De heer **Van Vliet** (D66) verwijst voor een antwoord op deze vraag ook naar het vervolg van zijn betoog.

De heer **Speksnijder** (CU) kan een participatieproces met belangenorganisaties en inwoners begrijpen maar snapt niet dat de stichting daarin deel zou moeten nemen. Hij vermoedt ook dat er straks nog een amendement komt waarin D66 o.a. vraagt om die stichting het participatieproces te laten invullen. Hij vraagt wat de rol van de stichting in het participatieproces is. De heer **Van Vliet** (D66) wil ook deze vraag graag beantwoorden door zijn betoog te vervolgen.

De heer **Van Vliet** (D66) vervolgt zijn betoog. D66 wil een participatieproces samen met de stichting, want D66 wil kansen kunnen verzilveren om subsidie te krijgen voor restauratie van het fort. Daarom vindt D66 het belangrijk dat het college doorgaat met het oprichten van een stichting. Het fort kan aan die stichting overgedragen worden als dat noodzakelijk is om subsidiegelden te verkrijgen. Die overdracht vindt D66 verantwoord omdat er voldoende wettelijke en ruimtelijke kaders vastliggen waarbinnen de ontwikkeling van Fort Honswijk moet plaatsvinden. Daarvan is een tekening gemaakt die op de beamer vertoond wordt. De tekening verbeeldt een stip op de horizon voor Fort Honswijk met daaromheen visies, het Unesco kader, wetten, het ruimtelijke kader, de Omgevingswet, de toekomstvisie... allerlei kaders die in dit huis en in Den Haag, in Europa en zelfs op wereldniveau zijn opgeschreven ter inkadering van de ontwikkeling.

De heer **Speksnijder** (CU) vraagt of de heer Van Vliet nader kan aanduiden op welke subsidiegelden hij doelt. De **voorzitter** acht het mogelijk dat de rest van het betoog van de heer Van Vliet de informatie bevat waar de heer Speksnijder naarstig naar op zoek is. Hij geeft de suggestie mee om even te wachten tot de heer Van Vliet zijn betoog heeft afgerond. Interrupties inzake rare uitspraken zijn natuurlijk altijd mogelijk maar vragen stellen tijdens een betoog kan ook wel eens lastig zijn.

De heer **Van Vliet** (D66) vervolgt zijn betoog. Op het projectscherm staat het kader verbeeld waarbinnen de ontwikkeling kan plaatsvinden. D66 vindt dat verantwoord, want binnen dit kader zal het moeten, maar sterker nog: als men hiermee aan de slag gaat zal het nog een hele puzzel worden om binnen al deze vereisten überhaupt iets te kunnen ontwikkelen. En een pretpark past hier zeker niet in. Maar D66 vindt wel dat bij die ontwikkeling de focus op restauratie moet liggen en dat er ruimte voor participatie moet zijn. En zoals bekend is, als de gemeente een stichting opricht en als het voor die subsidies nodig is, dit kader voldoende om te waarborgen dat er geen pretparkachtige ideeën kunnen worden gerealiseerd. Hij zal het amendement zo dadelijk aan het eind van zijn betoog indienen. D66 heeft er vertrouwen in dat deze aanpak de spanningen en zorgen rond de ontwikkeling van Fort Honswijk kan omzetten in een zorgvuldig en constructief traject van samenwerking. De ontwikkeling van andere forten bewijst dat zo'n samenwerking goed mogelijk is, en de fractie voelt zich in dit vertrouwen gesteekt door de vele positieve reacties die zij na de presentatie van het coalitievoorstel heeft

ontvangen. Het is ook een uitnodiging om een punt te zetten achter de polarisatie en een oproep aan coalitie, oppositie, stichting en belanghebbenden om zich samen te gaan inzetten voor het fort.

De heer **Wendrich** (HA!) wil graag verschoond blijven van deze uitnodiging om samen aan het fort te werken. Houten Anders! heeft vorig jaar van harte ingestemd met de aankoop van het fort maar, daarbij zijn er kaders gesteld waarbinnen het fort ontwikkeld dient te worden; dus hij begrijpt deze oproep niet, want de fractie heeft de aankoop en de wijze waarop het fort ontwikkeld zal worden juist gesteund. Dat lijkt hem helder.

De heer **Van Vliet** (D66) hervat zijn betoog. Wat D66 betreft komen in ieder geval de volgende zaken bij de uitwerking aan de orde. 1. Behoud van de natuur en de cultuurhistorische waarde. 2. Het borgen van de brede toegankelijkheid van het fort. 3. Zorgen voor samenhang met de andere forten. 4. Het benutten van innovatieve en alternatieve mobiliteit vanaf de groene poorten. 5. Inzetten van lokale ondernemers en het borgen van lokale werkgelegenheid. 6. Het vastleggen van de regierol van de gemeente in de statuten van de stichting. Met het amendement en de motie worden twee vliegen in één klap geslagen: de gemeente positioneert zich om subsidies binnen te hengelen die noodzakelijk zijn als fundament om het fort te restaureren; en tegelijkertijd wordt de enorme betrokkenheid van de inwoners van Houten benut als cement om van het fort iets moois te maken. D66 heeft iedereen gesproken, de fractie denkt dat het kan, en men kan als raad vanavond beslissen dat men het ook zo wil: samen Fort Honswijk ontwikkelen tot de parel van de Waterlinie.

Amendement 099-2017 luidt als volgt:

Raadsvoorstelnummer: 2017-079

Onderwerp: toekomst Fort Honswijk

De raad van de gemeente Houten in de vergadering bijeen d.d. 19 december 2017;

De raad van de gemeente Houten heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 24 oktober 2017 gelezen en besluit de beslispunten zoals geformuleerd in het raadsbesluit te vervangen door de volgende beslispunten:

1. De Visie en het Plan van Aanpak fort Honswijk ter kennisgeving aan te nemen en in te stemmen met (die onderdelen die betrekking hebben op) de start van de renovatie en restauratie van het fort zoals beschreven in Deel B, Hoofdstuk 1 van het Plan van Aanpak;

2. Een nieuwe pagina 4 wordt toegevoegd aan het Plan van Aanpak met de volgende tekst:

"De in het plan van aanpak geformuleerde stip op de horizon behelst geen concrete taakstelling maar geeft slechts input voor een mogelijk scenario. Het plan van aanpak geeft 'de randen van het speelveld' aan. Ingezet wordt op het maximaal benutten van de subsidiemogelijkheden ten behoeve van restauratie en renovatie. Uiteindelijk kan worden toegewerkt naar een ontwikkelscenario waarbij op termijn, afhankelijk van de toekomstige economische mogelijkheden en de uitkomsten van het participatieproces met belanghebbende organisaties en inwoners, sprake is van een duurzame kostendekkende exploitatie met inachtneming van de UNESCO voorwaarden en binnen de Structuurvisie en de Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk."

3. In te stemmen met oprichting van de Stichting Fort Honswijk met als belangrijkste eerste opdracht om fondsen te verwerven voor de restauratie en renovatie van het fort en daarnaast het ontwikkelen van een Masterplan in een zorgvuldig participatieproces op aspecten als ecologie, cultuur-historische waarde en economische zelfstandigheid, dat ter goedkeuring aan de Raad wordt voorgelegd;

4. Het overdragen van het fort en de samenhangende gelden aan de op te richten stichting zodra dat noodzakelijk is en uiterlijk bij de goedkeuring door de raad van het te ontwikkelen Masterplan;

Ondertekend door Eric van Vliet (D66), Eef Stiekema (VVD), Jan de Jong (CDA) en Anneke Dubbink (PvdA).

De heer **Van den Berg** (SGP) heeft twee vragen over amendement 099-2017. D66 zegt geen pretpark te willen hebben, maar laat met dit amendement het huidige plan van aanpak waar- tegen zoveel weerstand bestaat, gewoon op tafel liggen. Rondom dat plan zijn termen als 'stip op de horizon' en 'maximaal gewenst scenario' gevallen. Het kan dus wel degelijk een attrac- tie van formaat worden, want dat staat letterlijk in de plannen die D66 hiermee op tafel houdt. Waarom doet D66 dat? - zo vraagt hij. De heer **Van Vliet** (D66) wil, voordat hij deze vraag be- antwoordt, als punt van orde opmerken dat dit een coalitievoorstel betreft. Hij is niet van plan om in zijn eentje een uur lang namens de hele coalitie te antwoorden op alle vragen en nodigd dus ook de andere coalitiepartijen van harte uit om mee te doen aan de beantwoording. De heer **Stiekema** (VVD) vindt 'een attractie van formaat' iets heel anders dan een pretpark. In de rondetafelgesprekken in de opbouw naar dit debat toe zijn grote woorden gebruikt, zijn zaken uit hun verband gerukt en dat gebeurt nu ook weer. Daar heeft hij wel wat moeite mee. De heer **De Jong** (CDA) wil ook graag reageren op de vraag van de heer Van den Berg. De es- sentie zit wat het CDA betreft in het participatieproces dat nu gaat gebeuren. Als dat proces de resultaten oplevert die ook in het plan van aanpak staan, is het CDA daar voorstander van. En als het proces die resultaten niet oplevert, heeft het CDA daar grote moeite mee. De heer **Van den Berg** (SGP) vindt het niet aan de orde om te doen alsof instemming met het plan van aanpak uit het participatietraject naar voren kan komen. Hij vraagt zich af of de coalitie niet op de hoogte is van de weerstand tegen het plan van aanpak. De coalitie houdt met elkaar op ta- fel dat hier een attractie van formaat kan ontstaan, terwijl de mensen dat niet willen. Hij roept de coalitie nogmaals op dit van tafel te vegen en hier geen mist over te laten bestaan.

De heer **Van den Berg** (SGP) stelt als tweede vraag aan de heer Van Vliet, dan wel aan een van diens collega's in de coalitie, of zij nu ook met dit amendement waren gekomen als al die weerstand niet was ontstaan. De heer **Van Vliet** (D66) denkt dat de aantrekkelijkheid van het fort, wat een fantastisch gebouw is, de fantasie van veel mensen heeft geprikkeld. Zij hebben gekeken wat er zoal mogelijk is. Daar is veel over gesproken. De vorm die dat nu heeft gekre- gen en het feit dat er nu plotseling van alles loskomt rond iets dat 25-125 jaar in totale rust verkeerde, heeft mensen overvallen. Ook is er heel veel onduidelijkheid over wat nu de status van die plannen is. Dus om de heer Van den Berg te antwoorden, denkt hij dat het gelopen is zoals het gelopen is. Dat er snelheid is gemaakt, vindt D66 goed. Dat er heel veel commotie over is ontstaan, vindt D66 niet goed. De fractie heeft ook gezegd dat je daar meer tijd aan zou moeten besteden. Voor D66 is heel belangrijk dat men als gemeente niet het risico moet lopen dat men allerlei fondsen die nodig zijn voor de restauratie van het fort, misloopt. Dat is de reden van dit voorstel. De focus ligt op het binnenhalen van subsidies, terwijl er tevens ruimte wordt gegeven voor participatie om te gaan praten over wat men met dit fort kan doen. De heer **Stiekema** (VVD) ziet in wat er nu ook weer gebeurt, een ontzettend goed bewijs dat er goed geluisterd wordt en er goed oor en oog is voor de weerstand. Er is weerstand; daar wordt op gereageerd; maar wat blijkt? Het is nog niet goed genoeg, blijktbaar. De VVD vindt van wel, er wordt nu bijgestuurd; dat is het beste bewijs dat dit commentaar bij het maken van een masterplan ook kan gebeuren. Hij begrijpt niet zo goed waarom de heer Van den Berg nog zoveel wantrouwen koestert. De heer **Van den Berg** (SGP) wees er al op dat de coalitie een optie op tafel houdt waartegen juist zoveel weerstand bestaat. Hij vermoedt dat als die zorgen niet geuit waren, de heer Van Vliet dit amendement helemaal niet zou hebben ge- maakt en dat men volgens het oude plan door was gegaan, een plan dat ook nog steeds op tafel ligt en waarvan hij ook niet weet of de wethouder het niet alsnog gaat uitvoeren. Daar komt de zorg van de SGP vandaan.

De heer **Wendrich** (HA!) begrijpt niet waarom de kaders die in 2016 door de raad zijn aange- geven, niet gewoon in dit amendement zijn overgenomen. De heer Van Vliet veegt die kaders

met dit amendement met één veeg van tafel. Hij begrijpt dat niet. De heer **Van Vliet** (D66) heeft net een afbeelding laten zien op de beamer met alle kaders daarin. D66 zegt juist dat er zoveel kaders zijn dat je prima het fort kunt overdragen en met de planontwikkeling verder kunt gaan, want het wordt nog een hele puzzel om binnen die kaders überhaupt iets rendabels te realiseren. Het is niet zo dat de coalitie hiermee de deur wagenwijd voor iedereen openzet om maar te komen doen met het fort wat men belooft. Het gaat echt een puzzel worden om van dit fort iets rendabels te kunnen maken. De heer **Wendrich** (HA!) vraagt of de heer Van Vliet het niet met hem eens is dat de plannen die nu als stip op de horizon vermeld staan, diametraal staan op het concept 'te gast'. De heer **Van Vliet** (D66) weerspreekt dat er sprake is van plannen. Dat is de perceptie van de heer Wendrich. D66 ziet het als een visie, een ambitie. D66 wil meer ruimte inruimen om te bespreken met alle betrokkenen om te kijken wat haalbaar is, om de toekomst van het fort met hen vanuit hun betrokkenheid met monumenten, natuur en cultuurhistorie goed te gaan bespreken. Daar biedt dit amendement alle ruimte voor. Als de heer Wendrich voor participatie is, zou hij ook voorstander van dit traject moeten zijn. Het enige wat D66 niet wil, is het risico lopen dat fondsen die nu beschikbaar zijn, niet binnengehaald kunnen worden en men als gemeente uiteindelijk zit met allerlei plannen maar zonder geld voor restauratie.

De heer **Speksnijder** (CU) vraagt over welke subsidiegelden de heer Van Vliet het heeft. De heer **Van Vliet** (D66) antwoordt dat dat op drie rondetafelgesprekken allemaal uitvoerig aan de orde is geweest. Hij gaat dat niet nog een keer herhalen. De heer **Speksnijder** (CU) weet dat er in de rondetafelgesprekken is gesproken over een Europees cultureel jaar. Bekend, en in dat rondetafelgesprek ook naar voren gebracht, is dat de termijn om een aanvraag voor die subsidie in te dienen is verlopen. Verder is er ooit geschermd met € 13 mln. van OCW, maar in het laatste rondetafelgesprek is gezegd dat daar nog niets zeker van is, dat dat gewoon een fictief bedrag is. Daarom herhaalt hij zijn vraag welke subsidiegelden de gemeente mogelijk verder misloopt en waarvoor D66 vindt dat daar een stichting voor opgericht zou moeten worden. De heer **Van Vliet** (D66) beluistert in deze vraag een houding van: we zien op het vlak van subsidies niks liggen, dus we doen ook maar niks. Vindt de heer Speksnijder niet ook dat je als gemeente je uiterste best moet doen om dat geld binnen te halen en alles in stelling moet brengen om je voor de subsidies die er zijn, te kwalificeren? Naar verluidt zijn er ook fondsen die niet uitkeren aan overheden, waarvoor je zo'n stichtingsconstructie zou moeten hebben. Alles moet in het werk gesteld worden om dat geld binnen te kunnen hengelen. D66 wil dat het college zich daar goed op voorbereidt en niet gaat afwachten en mogelijk de boot missen. D66 neemt het risico dat Fort Honswijk een molensteen wordt heel serieus en wil dat er alles aan gedaan wordt om dat geld voor de restauratie binnen te halen. De heer **Speksnijder** (CU) merkt op dat de 'mogelijke fondsen' waarover de heer Van Vliet spreekt, fondsen zijn die in het plan van aanpak worden genoemd wat de heer Van Vliet net min of meer buiten spel heeft gezet en waarvan de kwartiermaker denkt dat hij die wel bij particuliere geldschieters kan binnen hengelen. Daar staat verder nog helemaal niks over vast. Er is dus, zo beoogt hij nogmaals, geen enkele noodzaak om nu een stichting op te richten. Sterker nog: in het raadsbesluit van 2016 is gesteld dat juist de gemeente de aangewezen eigenaar is om subsidiegelden binnen te halen. Hij vraagt zich af waarom D66 zich daar nu ineens van afkeert. De heer **Van Vliet** (D66) antwoordt dat in het laatste punt van amendement 098-2017 staat dat er een stichting wordt opgericht indien dat nodig is. Het amendement geeft dus aan dat de stichting kan worden opgericht als het noodzakelijk is. De raad gaat daar niet over. Het is het college dat uiteindelijk de stichting gaat oprichten, dat is ook een collegebevoegdheid. En de overdracht van het fort kan plaatsvinden op het moment dat het noodzakelijk is voor die stichting. Tot dat moment is het fort in handen van de gemeente. Maar als het nodig is voor het verkrijgen van subsidies om een stichting op te richten en de boel over te dragen, moet dat snel kunnen. Zelf wil hij hier niet over een jaar staan met een masterplan terwijl er uiteindelijk geconstateerd moet worden dat de gemeente de boot heeft gemist om subsidies binnen te halen omdat zij zich niet voldoende kon kwalificeren.

Mevrouw **De Groot** (GL) vraagt zich af waar deze paniekerige goudkoorts vandaan komt. Waarom niet een paar maanden de tijd nemen? Intussen kan wethouder Geerdes prima bij allerlei fondsen en ministeries waar de gemeente een prima ingang toe heeft, door blijven lobbyen. Als je over een paar maanden een stichting opricht is daar toch helemaal niets mis mee? Waar komt toch deze totale paniek vandaan die elke keer naar voren komt? Men heeft nu toch wel kunnen zien dat dat niet nodig is: – zo vraagt zij. Mevrouw **Dubbink** (PvdA) begrijpt aan de andere kant absoluut niets van deze ontzettende tegendruk tegen een stichting. Men heeft overal een stichting voor. Een stichting is een vehikel. Waar de raad het college anders altijd oproept om proactief te zijn, is een stichting een middel om *in control* te blijven ook voor komende periode. De oppositie is nu ineens fel tegen gekant tegen iets wat men als gemeente voor allerlei zaken heeft, zoals een stichting Cultuurfonds, allerlei sociale stichtingen et cetera. Een stichting is een vehikel. Ze begrijpt niets van de angst tegen deze stichting. Mevrouw **De Groot** (GL) memoreert dat dat in de afgelopen rondetafelgesprekken heel duidelijk is uitgelegd. Het heeft niet te maken met het fenomeen stichting an sich. Het antwoord van mevrouw Dubbink is wat haar betreft helaas niet relevant. Het gaat om de overdracht van een fort aan een stichting. Er wordt in het amendement bij punt 4 ook gezegd dat dat gedaan kan worden zodra dat noodzakelijk wordt. Welnu, het college acht dat nu noodzakelijk, dus die stichting wordt volgende week opgericht. Maar de oppositie ziet daar nu geen noodzaak toe. Laat men eerst even goed nadenken over wat men hiermee gaat doen. Mevrouw **Dubbink** (PvdA) legt uit waar de angel voor de coalitie in zit, en neemt aan dat de wethouder daar ook op zal reageren naar aanleiding van amendement 098-2017. Het gaat er de coalitie om dat je als gemeente de regie kunt houden. Dus het is heel belangrijk welke opdracht en kaders die stichting meekrijgt, ook als het gaat over de overdracht. Hierover wordt naar haar idee nu een verkeerde discussie gevoerd. Je moet het hebben over de vraag of je als gemeente voldoende regie hebt. De coalitie ziet in het amendement voldoende waarborgen dat de regie niet uit handen wordt geslagen. Laat men het dus hebben over de vraag of men voldoende regie heeft, en wegblijven bij de discussie over overdracht of stichtingen; dat is techniek. Mevrouw **De Groot** (GL) vraagt mevrouw Dubbink om uitleg hoe de gemeente maximaal de regie houdt als de gemeente het fort aan een stichting overdraagt en dus het eigendom kwijt is, en het college tevens het plan van aanpak half van tafel haalt. Waar blijft dan de regie? – zo vraagt zij. Mevrouw **Dubbink** (PvdA) antwoordt dat allereerst de gemeente de stichting een opdracht meegeeft. Daarnaast zijn er, zoals de mooie regenboog op de beamer al aangaf, zeer veel kaders waar de stichting zich aan moet houden. De stichting moet samen met de gemeente een proces ingaan dat een masterplan gaat opleveren. Het fiat op dat masterplan is er pas na een besluit van de gemeenteraad. Er zijn dus talloze waarborgen en momenten waarop men kan inspreken en de stichting met de gemeente meedoet. Men moet de stichting niet als vijand van de gemeente zien. De stichting wordt door de gemeente zelf opgericht teneinde een prachtig fort neer te zetten en te ontwikkelen. De stichting is de vijand niet. En er zijn meer en meer dan genoeg waarborgen dat de gemeente de regie houdt.

De heer **Zandbergen jr.** (ITH) hoort mevrouw Dubbink spreken over het houden van de regie. Men heeft het afgelopen jaar kunnen zien wat die regie heeft opgeleverd: alleen maar heel veel onvrede en een plan dat niet op steun kan rekenen in de Houtense samenleving. Inderdaad is zo'n stichting een middel, zoals mevrouw Dubbink zegt, maar tot welk doel? Het grote plan blijft nog steeds op tafel liggen. In amendement 099-2017 is er sprake van het ter kennisgeving aannemen van het plan; geen sprake van het niet aannemen van dat plan; dat plan blijft dus op tafel. Is het dan zo vreemd dat de indieners daarmee het gevoel voeden bij mensen dat zij via zo'n stichting door de achterdeur toch dat plan proberen te verwezenlijken, met vervolgens alle omwonenden buitenspel? De indieners zouden gewoon moeten zeggen: het participatietraject is niet goed verlopen, we gaan terug naar de inwoners, we beginnen opnieuw, inclusief de oprichting van een stichting. Mevrouw **Dubbink** (PvdA) antwoordt dat er ook verschillende belevingen zijn over dat plan. De raad en zeker ook de PvdA heeft het col-

lege in 2016 ook op pad gestuurd en aangegeven dat het fort geen geldmachine is en dat je dus moet zorgen dat het zich financieel kan bedruipen. Dus de PvdA had niet anders verwacht dan dat er een plan op tafel zou liggen hoe dat eruit zou kunnen zien, hetgeen toen is vormgegeven in het plan van aanpak. Zij vindt het zelf ook erg ongelukkig dat dit de noemer 'plan van aanpak' heeft meegekregen in plaats van een overzicht van wat er allemaal zou kunnen. Dat had zij ook veel liever gezien, maar dat heeft het college ook teruggehaald. Zij vindt dat ook te waarderen, het zijn allemaal mogelijkheden, geen eindplaatje; wat er nu op een rij staat gaat om dingen die *zouden kunnen*. Maar er kan ook heel iets anders uit komen, en daar wil de PvdA meer ruimte voor nemen. Ze wil ook honoreren wat er wél bedacht is en waar ook heel veel mensen aan gewerkt hebben. Je kunt het daar niet mee eens zijn, maar het zijn wel ideeën, en zij zegt in dit stadium tegen geen enkel idee 'nee'; als het maar past binnen de uitgangspunten inzake ecologische natuurwaarden, cultureel erfgoed en bereikbaarheid voor iedereen. Dat staat er allemaal in, en is ook reden waarom zij hier goed mee uit de voeten kan. De heer **Zandbergen jr.** (ITH) komt dan nog even op het punt wat ook GroenLinks aangaf, namelijk de vraag: waarom deze haastige spoed als het gaat om de inrichting van de subsidie. De coalitie geeft in haar voorstel aan dat die subsidies op korte termijn gecashd moeten kunnen worden. Een belangrijke subsidie die boven de markt hangt is de subsidie van OCW. De minister van Cultuur geeft echter aan dat ze pas in het voorjaar met haar nieuwe plannen voor erfgoed komt en pas in het tweede kwartaal daarover met de Tweede Kamer gaat praten. Dus waarom deze ontzettende spoed, als die subsidieregeling nog niet is opengesteld, terwijl niemand hier kan vertellen wanneer die subsidieregeling wel wordt opengesteld? Deze bodem onder het voorstel van de coalitie blijkt uit drijfzand te bestaan.

De heer **Speksnijder** (CU) heeft een vraag aan de coalitie over een ander onderwerp. Onder beslispunt 1 van amendement 099-2017 wordt gevraagd "de visie op planvorming voor Fort Honswijk ter kennisgeving aan te nemen en in te stemmen met die onderdelen die betrekking hebben op de start van de renovatie en restauratie van het fort." In het plan van aanpak gaat er zeggen en schrijven één bladzijde over renovatie en restauratie. Daarin worden twee dingen genoemd: 1. Om het jaar rond gebruik door toeristen of recreanten mogelijk te maken zodat op sommige plaatsen voorzieningen worden toegevoegd zoals bijvoorbeeld een glazen dak of wand; en 2. Aan de andere kant wordt een optie onderzocht om een betonnen ruimte als compensatiemaatregel voor de vleermuizen in de fortwal te verwerken. Mevrouw Dubbink zei zojuist dat zij een plan wil dat past binnen de kaders. Deze twee toevoegingen zijn echter voorbereidingen op een grootse exploitatie waarbij de vleermuizen uit het torenfort worden verbannen. Hij vraagt hoe mevrouw Dubbink dat met elkaar rijmt. De heer **Van Vliet** (D66) heeft zojuist al gezegd dat voor de een de plannen een ambitie en visie op langere termijn zijn, die nog veel tijd vergen voordat ze werkelijkheid worden. De ander vat ze op als: de spade gaat morgen de grond in. De heer Speksnijder ziet het op die laatste manier: dat morgen de spade de grond in gaat, dat er beton in de fortwal komt en de vleermuizen worden verdreven uit hun huidige habitat. Maar dat is niet aan de orde. D66 zegt: focus op restauratie, maar voordat je kunt restaureren moet je daar geld voor hebben. En zolang er geen geld is, gebeurt er al helemaal niks. En men moet als gemeente zorgen dat er geld komt om de restauratie die men graag wil, gerealiseerd te krijgen. En in alle gesprekken is men het er over eens dat die restauratie sowieso dient plaats te vinden. Iedereen in deze raad die dat niet onderschrijft, nodigt hij uit om nu zijn hand op te steken. D66 wil dat die restauratie kan starten; dat kan alleen maar als er geld komt; en geld krijg je alleen als je een geloofwaardige manier vindt om subsidies aan te vragen. En D66 wil dat het college alles doet om die subsidies binnen te hengelen. De heer **Speksnijder** (CU) steekt zijn hand op niet omdat hij tegen restauratie is, integendeel. Maar hij wil wel protesteren tegen het feit dat nu al driemaal op het moment dat het debat een beetje spannend wordt, het plan van aanpak ineens niet meer een plan van aanpak maar een visie of een stip op de horizon wordt genoemd. Er staat gewoon een plan van aanpak. Daar heeft het college niets van terug genomen. Dus men heeft het hier over een plan van aanpak. En dat plan beschrijft gewoon hoe het allemaal gaat gebeuren. Hij heeft nu de volgende

vraag. De coalitie verwijst in haar eerste beslispunt in amendement 099-2017 naar een expliciet deel van het plan van aanpak. Daar staan gewoon maatregelen in die niet stroken met bepaalde kaders. Hoe rijmt de heer Van Vliet dat met elkaar? - zo vraagt hij. De heer **Van Vliet** (D66) kan dat met elkaar rijmen omdat het amendement tot doel heeft om a. een jaar te gaan praten over de invulling; en b. geld voor de restauratie vrij te krijgen. Zolang er geen geld voor de restauratie is, gaat er ook niets veranderen. Maar men gaat wel kijken of dat geld binnen gehengeld kan worden. En over een jaar is er een masterplan. Dan besluit men als raad wat er met het fort gebeurt. En dan weet de heer Speksnijder ook of de dingen die hij nu vreest, bewaarheid zijn geworden. Maar zolang er geen geld is, ziet hij geen enkele reden voor zorg dat er iets onherstelbaars in het fort gaat gebeuren. En als men wil borgen dat er niets onherstelbaars gebeurt, laat men dan iets toevoegen, of een motie indienen om dat nog extra te bekrachtigen in deze raad. De heer **Stiekema** (VVD) wil nogmaals benadrukken dat ook de gemeente zich gewoon aan de wet moet houden, aan alle mooie kaders die geschetst zijn. Er wordt andermaal gesproken over het verbannen of verjagen van vleermuizen, maar dat gaat niet gebeuren. Als er al iets gaat gebeuren, zijn dat mitigerende maatregelen; dan wordt er op een iets andere wijze gebouwd, en wordt er min of meer gehoopt dat de vleermuizen naar die andere omgeving toegaan. Dus er wordt weer een verkeerde voorstelling van zaken gegeven, hij heeft daar echt moeite mee en zou graag een debat op de feiten willen voeren maar niet op dit soort zaken. De heer **De Jong** (CDA) wil ook antwoord geven op de vraag van de heer Speksnijder. Hij verwijst op twee in dit verband heel belangrijke zinnen in de toelichting. "Dit houdt in dat gestart wordt met onderzoek naar de wijze waarop restauratie of herbouw van monumenten zou kunnen plaatsvinden", en "Concreet begonnen wordt met restauratie van die monumenten waarbij dat binnen de huidige kaders reeds mogelijk is." Als het gaat over de problematiek van de vleermuizen, is dat binnen de huidige kaders dus nog niet mogelijk. Daarmee wordt dus een toelichting gegeven op de vraag van de heer Speksnijder.

Mevrouw **De Groot** (GL) is een beetje in verwarring over wat de heer Van Vliet zegt. Als het gaat over restauratie, kaatst de heer Van Vliet de bal terug door te zeggen dat wie tegen restauratie is, zijn hand moet opsteken. Maar daar gaat de discussie helemaal niet over. De heer Van Vliet zegt steeds dat mensen bang zijn dat de spade de grond in gaat, maar *de spade is al de grond in*. In het memo stond te lezen dat er al extra uitgangen zijn gemaakt op het fort omdat men een enorme toestroom van mensen verwacht. Dus die spade is al de grond in. Haar vraag aan de heer Van Vliet is dan, hoe het komt dat hij dat niet weet, en hoe de heer Van Vliet dan voor zich ziet dat er inderdaad al dingen gaan gebeuren die schadelijke gevolgen kunnen hebben. De heer **Van Vliet** (D66) ziet in de woorden van mevrouw De Groot juist een onderbouwing waarom men vandaag dit amendement moet aannemen. Er moet namelijk duidelijkheid gegeven worden over welke ontwikkeling men als gemeente wil laten plaatsvinden. Daar is in de afgelopen periode onduidelijkheid over geweest, onduidelijkheid over de vraag of het een ambitie is of een concreet plan; onduidelijkheid over wat de activiteiten op het fort behelzen; ook onduidelijkheid over de rolverdeling. Alle dingen die in amendement 099-2017 staan, bieden duidelijkheid over wat het doel van de stichting zou moeten zijn, waar de prioriteit zou moeten liggen. De inbreng van mevrouw De Groot onderstreept precies waarom de coalitie met dit voorstel is gekomen. Mevrouw **De Groot** maakt zich zorgen dat er op dit moment al werkzaamheden op het fort worden uitgevoerd terwijl er geen cultuurhistorische effectrapportage ligt en het ecologisch kader ook nog niet klaar is. Er worden voorbereidingen op de bezoekersstroom getroffen, uitgangen gemaakt. Ze maakt zich zorgen dat dat gevolgen kan hebben voor de gebouwen en de natuur. Ze vraagt of de heer Van Vliet niet ook vindt dat de werkzaamheden gestopt moeten worden totdat daar duidelijkheid over is, totdat die onderzoeken zijn afgerond. De heer **Van Vliet** (D66) antwoordt dat als er al werkzaamheden plaatsvinden op het fort, deze dienen te geschieden binnen de kaders die er nu zijn. Die kaders echter zijn zo strikt dat je vrijwel niks kunt uitvoeren. Dus hij is benieuwd of die werkzaamheden zich dan verdragen tot die kaders. En als dat niet zo is, moet daar op ingegrepen worden.

Mevrouw **Van Doorn** (ITH) vraagt of de heer Van Vliet enig zicht heeft op de asbestverwijdering die op het fort plaatsvindt en op welke manier daaraan gewerkt wordt. Zit daar beheer en beveiliging op, is de heer Van Vliet daarvan op de hoogte? De heer **Van Vliet** (D66) weet dat niet in detail. Mevrouw **Van Doorn** (ITH) vraagt of de heer Van Vliet dan niet met ITH vindt dat dit soort dingen wel duidelijk zou moeten zijn, zeker ook voor D66, zeker nu er werkzaamheden plaatsvinden, terwijl de heer Van Vliet eigenlijk nog niet weet wat er gebeurt. Vindt hij dat niet een drama? – zo vraagt zij. De heer **Van Vliet** (D66) vindt dat geen drama. Hij vindt wel dat men als raad een verantwoordelijkheid heeft om zich uit te spreken wat er moet gebeuren op het fort. Wat hij een drama zou vinden, is als er vandaag besloten zou worden om hier geen uitspraak over te doen. Hij is ook blij dat men dit debat heeft, en vindt het ook hoog tijd dat de raad zich uitspreekt over waar de prioriteit zou moeten liggen en waar men op zou moeten focussen. Mevrouw **Van Doorn** (ITH) heeft een vervolgreactie hier op. De **voorzitter** constateert dat de heer Van Vliet nu de hele tijd wordt geattaqueerd, terwijl men deze vragen ook nog kan stellen aan andere woordvoerders van de coalitie. Hij stelt voor om de heer Van Vliet even rust te gunnen en vragen te bewaren voor de andere woordvoerders van de coalitie. Dat kan ook de levendigheid van het gesprek ten goede komen.

De heer **Stiekema** (VVD) levert voor de VVD een bijdrage in eerste termijn. Hij zal proberen niet in herhaling te vervallen op het betoog van de heer Van Vliet wat hij bijzonder goed in elkaar vond zitten. Hij zal ook iets meer zeggen over wat dit onderwerp persoonlijk met hem doet. Men debatteert vanavond over een buitengewoon bijzondere plek in de gemeente Houten. Fort Honswijk is de parel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de wachter aan de Lek, een schitterend cultuurhistorische erfgoed. Daarnaast heeft het fort alles in zich om een toeristische en economische drager te worden ook voor de bewoners van het Eiland van Schalkwijk. Hierover is vorig jaar al besloten, zoals de heer Van Vliet reeds schetste. Hij kan zich de eerste keer dat hij op Fort Honswijk kwam goed herinneren. Op het risico af dat men net als toen hij dit eerder zei vreemd opkijkt, herhaalt hij dat hij toen gewoon verliefd werd. Hij kwam daar en dacht "Wat is het hier mooi". Wat doe je als je verliefd bent? Dan wil je dat iedereen dat kan zien. Dat is wat hier nu ook gaat gebeuren. Men gaat hier iets delen dat jarenlang heeft bijgedragen aan de verdediging van het westen van ons mooie land. Dat maakt men nu als gemeente ook beschikbaar voor mensen om te gaan bekijken. Fort Honswijk is niet alleen van Houten, of alleen maar van het Eiland van Schalkwijk, en zelfs niet alleen van de provincie Utrecht of van Nederland. Later, toen hij daar nog eens was samen met best veel collega's om daar te genieten van Cultuur met een hoofdletter C, bij het festival Forten, werden de mogelijkheden van dit fort nog veel duidelijker. Dat festival was ontzettend prachtig en verdient navolging. Het plan van aanpak dat voorligt heeft wel een stevig, en volgens vele insprekers ook te stevig, ambitieniveau. Zij vrezen dat die ambitie ten koste gaat van de ecologische of cultuurhistorische waarde van het fort. Ook wordt gevreesd voor bezoekersaantallen die zorgen voor te grote verkeersdrukte. In het plan van aanpak zijn veel randvoorwaarden opgenomen die dergelijke zorgen zouden moeten kunnen wegnemen: het ruimtelijk kwaliteitskader, de cultuurhistorische leidraad, de wet Natuurbescherming, Natuurnetwerk Nederland, de mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk, en de keur aan ringen rondom het fort die zojuist op de beamer werd getoond. Die randvoorwaarden zorgen dat de natuur, cultuurhistorie en omgeving in voldoende mate beschermd worden. Het fort biedt echt veel kansen en mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Ondernemers - ook uit de directe omgeving - zien die kansen ook en willen van het fort ook graag een economische drager van het eiland maken. Dat is niet alleen voor die ondernemers mooi, maar ook heel mooi voor de werkgelegenheid, voor mensen die in Houten wonen, die op het eiland wonen en zich daar graag ook voor willen inzetten. De VVD zou graag zien dat deze ondernemers de kans krijgen om de parel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie verder op te poetsen, zodat het fort zelfvoorzienend wordt. Want dat is ook iets waar men het vanavond nog niet over heeft gehad: doet men nu niets, dan gaat het de gemeente op een gegeven moment veel geld kosten; en dat wil men als raad juist voorkomen.

De heer **Wendrich** (HA!) begrijpt niet waarom de heer Stiekema nu zegt dat men ondernemers de kans moet geven om iets met het fort te doen, want die kans hebben ze al gehad via het concept 'te gast' in het raadsvoorstel van vorig jaar. De heer **Stiekema** (VVD) denkt dat dat de eerstkomende vijf jaar ook 'te gast' zal blijven maar op een gegeven moment ook groter kan worden en meer kansen kan geven om een nog betere drager voor het eiland worden. De heer **Wendrich** (HA!) ziet wat de heer Stiekema nu zegt niet terug in de stukken en amendementen en moties van de coalitiepartijen. Er wordt gewoon afgeweken van het raadsbesluit dat vorig jaar genomen is. Dus als de VVD dit wil, laat zij dan gewoon bepleiten om het raadsbesluit van vorig jaar uit te gaan voeren en aan de wethouder de ruimte te geven om, indien nodig voor subsidies, een stichting op te richten. De heer **Stiekema** (VVD) wijst erop dat de stukken ook laten zien dat je voor die restauratie duidelijk moet maken welke kansen er allemaal nog meer zijn. Daarom is die stip op de horizon ook gezet, die nog verder verkend moet worden, nog verder in een masterplan gezet moet worden om te kijken wat daadwerkelijk de maximale eindfase zou moeten zijn. Maar goed: dit is wat nu voorligt om die kansen goed te benutten. De heer **Wendrich** (HA!) denkt dat dat precies de reden is waarom de termijn van vijf jaar gekozen is: om uit te zoeken wat men met het fort wil. Hij begrijpt de plotselinge haast c.q. geldjacht van dit moment dus niet, maar heeft sterk de indruk dat de VVD daaraan meedoet. De heer **Stiekema** (VVD) antwoordt dat de VVD natuurlijk ook heel graag die subsidies wil binnenhalen om te kunnen starten met de restauratie en renovatie. Ook de VVD acht het onverstandig om daarmee te talmen.

De heer **Van den Berg** (SGP) merkt op dat als je verliefd bent, het risico bestaat dat je overhaaste beslissingen neemt. Hij denkt dat de VVD dat hier doet. Dat is niet goed, je moet zorgvuldigheid betrachten. Het idee dat er geld te halen is en men daarom maar snel moet besluiten, is niet onderbouwd. De VVD kan geen stuk overleggen waardoor de SGP het vertrouwen krijgt dat die haast enige basis heeft. Zou men niet een zorgvuldig besluit moeten nemen? Waarom wacht men nu niet een half jaartje? Dan doet men de overdracht in één keer met een gedragen plan. Wat is er nu mooier dan dat? – zo vraagt hij. De heer **Stiekema** (VVD) vreest dat het dan misschien te laat is. En wat is er nou op tegen om nu gewoon een stichting te starten die alvast aan de gang kan gaan om die fondsen binnen te halen? Ondertussen wordt er een masterplan gevormd samen met de omgeving, samen met iedereen die dat wil. Het fort wordt pas overgedragen wanneer duidelijk is dat die overdracht ook noodzakelijk is. Hij kan dus omgekeerd net zo goed aan de heer Van den Berg vragen wat diens koudwatervrees tegen een stichting is. Zoals collega Dubbink al aangaf, heeft de gemeente zoveel stichtingen. De heer **Van den Berg** (SGP) heeft geen koudwatervrees tegen wat voor stichting dan ook. Het college is zelf bevoegd om een stichting op te richten, en laat het college dat vooral doen. De heer Van Vliet zei net dat er vanavond duidelijkheid zou komen. Maar er komt geen duidelijkheid, er komt onduidelijkheid: het is onbekend wat er met het geld gaat gebeuren; er ontstaat mist over welke plannen er nog wel of niet haalbaar zijn; en het scenario waar zo veel zorgen over zijn, ligt nog volstrekt op tafel. Dus er komt onduidelijkheid, het is een onverstandig besluit. Waarom wil de VVD dat toch? – zo vraagt hij. De heer **Stiekema** (VVD) verwijst graag naar zijn verdere betoog voor een antwoord, maar inderdaad is het zo dat die stip op de horizon, dat ambitieniveau, blijft staan als het maximaal haalbare. Dat zijn de randen van wat mogelijk is, waarvan de VVD nu denkt dat het wellicht maximaal mogelijk is. Als bij een verdere verkenning van het masterplan met de omgeving overtuigend blijkt dat er wetten, regels en andere overwegingen zijn die ook tijdens de participatie ingebracht kunnen worden, en dat dat maximale ambitieniveau bijgesteld moet worden – dan is dat zo. Daarom moet men gewoon nu dat traject starten in plaats van het er maar steeds over te hebben. Dat uitstel geeft juist onduidelijkheid; die wordt daarmee gevoed.

De heer **Van Vliet** (D66) weerspreekt dat het plan gewoon op tafel blijft liggen. In het amendement is sprake van 'kennis nemen' van het plan van aanpak en staat verderop toegevoegd dat het geen concrete taakstelling is, maar slechts input vormt voor een mogelijk scenario.

Hoe kan de heer Van den Berg dan beweren dat het plan gewoon op tafel blijft liggen? De heer **Van den Berg** (SGP) antwoordt dat dat blijkt uit wat de heer Stiekema al zei: het is de 'stip op de horizon', het 'maximale scenario', 'als blijkt dat men het ambitieniveau moet bijstellen' et cetera. Het is dus gewoon de ambitie. Hij vraagt of de heer Van Vliet kan uitleggen met welk plan de wethouder geld gaat ophalen in Den Haag. De heer **Van Vliet** (D66) antwoordt dat de formulering 'stip op de horizon' geen concrete taakstelling behelst, maar input is voor een mogelijk scenario. Meer dan dat is het niet. De coalitie heeft zich ervan verzekerd dat als bij de subsidieaanvraag gezegd wordt dat er een visie ligt op wat er in de toekomst met fort kan, maar dat er de voorkeur aan wordt gegeven om dat eerst nog in een zorgvuldig participatietraject met elkaar te beslissen, dat er dan geen subsidiegever is die dat een te onduidelijke basis zal vinden om subsidie te verstrekken. De coalitie heeft ook bevestigd gekregen dat dit voldoende verhaal is, en dat risico is D66 nog wel bereid om te nemen. Als D66 dat risico niet zou willen nemen, dan had hij ook gezegd dat het plan van aanpak zou moeten blijven liggen. Want D66 vindt die subsidie wel heel belangrijk om de restauratie te kunnen realiseren. De heer **Van den Berg** (SGP) hoort nu ineens nogal belangrijke nieuwe informatie voor dit debat. Wat heeft de heer Van Vliet bevestigd gekregen, waarover? Staat dat ergens zwart op wit? De heer **Van Vliet** (D66) corrigeert dat hij niets bevestigd heeft gekregen; als hij dat gezegd heeft, heeft hij zich onzorgvuldig uitgedrukt.

De heer **Wendrich** (HA!) ziet in de woorden van de heer Van Vliet bevestigd dat de oppositie terecht betwist dat er geen tijd meer zou zijn om nog goed met elkaar te debatteren en te kijken hoe men het in de toekomst wil doen. Als het nog alleszins mogelijk is om het houden van een goed participatietraject met subsidiegevers te bespreken, waarom moet er dan per se vandaag een besluit genomen worden? De heer **Van Vliet** (D66) antwoordt dat je voor een subsidieaanvraag iemand nodig hebt die dat kan doen. Als je geen stichting, particulier, of wie dan ook hebt die zich kwalificeert voor een aanvraag, loop je je beurt mis. D66 wil dat het college over alle opties beschikt: zelf aanvragen; een stichting oprichten en de stichting daartoe in staat stellen; of het fort overdragen aan de stichting - alles moet mogelijk zijn om tijdig gereed te zijn om die subsidie aan te vragen. Elke belemmering daarin betekent een risico dat de gemeente die subsidie misloopt, en daar is D66 niet voor. De heer **Wendrich** (HA!) denkt dat men dan hier het verkeerde debat voert. Want er is net geconstateerd dat het een collegezaak is om een stichting op te richten; dat kan het college gewoon doen. Volgens hem moet het debat dan gaan over de vraag of de wethouder de opdracht die hij meekreeg bij aankoop van het fort, op dit moment goed heeft uitgevoerd en goed op koers ligt; hoeft men het ook niet over een stichting te hebben; en hoeft men dat besluit vanavond dus ook niet te nemen.

De heer **Speksnijder** (CU) vindt de opmerking van de heer Van Vliet dat de stichting nodig is om subsidies aan te vragen echt een onwaarheid. Volgens hem worden er heel wat van de 50 forten langs de Hollandse Waterlinie ontwikkeld met subsidieaanvragen die rechtstreeks door gemeenten gedaan worden. Daar is geen enkel beletsel voor, dat is in 2016 ook keurig vastgesteld bij de aankoop van dit fort.

Mevrouw **De Groot** (GL) vraagt of het klopt dat de heer Van Vliet in antwoord op de heer Van den Berg bevestigde dat de wethouder subsidie gaat aanvragen met dit plan van aanpak onder de arm totdat er een masterplan is. De heer **Van Vliet** (D66) antwoordt dat hij dat niet gezegd heeft. Als dit amendement wordt aangenomen en er een stichting komt die zich focust op de subsidieaanvraag, en er een participatieproject plaatsvindt waarin over de toekomst van het fort wordt gesproken en een masterplan wordt opgesteld, kan de wethouder met dat verhaal prima op pad om subsidie aan te vragen. Dat is wat hij bedoelde.

De heer **Stiekema** (VVD) had in de rest van zijn betoog uiteraard nog een alinea over wat er tijdens de rondetafelgesprekken en de inspraak gebeurde. Natuurlijk heeft de VVD ook oog en oor gehad voor de zorgen die er toen zijn gedeeld. Maar terwijl de VVD dacht dat de rand-

voorwaarden die zorgen prima konden wegnemen, bleven ze toch bestaan. Blijkbaar is er toch een bepaalde complexiteit. Er was ook veel ruis, er zijn ook onwaarheden voorbij gekomen waardoor het nog ingewikkelder werd. Daarom heeft de VVD ook samen met de andere coalitiepartijen het initiatief genomen om met een amendement helder te maken waar het wat haar betreft om draait in dit plan: namelijk om nu gewoon te starten met het restaureren en het binnenhalen van die fondsen voor de restauratie; en parallel daaraan aan de slag te gaan met belanghebbenden om een masterplan op te leveren om richting te geven aan de ambitie van het plan van aanpak – maar met inachtneming van wat hij net zei: dat gaandeweg kan blijken dat je die ambitie moet bijstellen; en dat is dan prima, dan weet men dat. Dan blijkt namelijk ook in hoeverre die ambitie reëel, dan wel een brug te ver is. En de VVD heeft er alle vertrouwen in dat de gemeente met die op te richten stichting en participatie met de omgeving tot een mooi masterplan kan komen, zodat het fort wordt ontwikkeld en zijn potentie waar kan maken.

Mevrouw **De Groot** (GL) zou het op prijs stellen dat wanneer de heer Stiekema mensen van leugens beticht – zoals hij nu twee keer gedaan heeft en wat een soort *framing* is – hij kort benoemt waar dat dan om gaat. Verder is haar vraag de volgende. De VVD zegt altijd voor een solide financieel beleid te staan. Wat vindt de heer Stiekema ervan dat er vorig jaar een voorstel voorlag waarin stond dat er in 2022 een positieve exploitatie is, een goede begroting; terwijl de boodschap nu is dat het allemaal niet kan op die manier en heel anders moet zijn. Hoe schat de heer Stiekema de financiële kennis in bij het maken van zo'n plan? Wat moet je voor waar aannemen? – zo vraagt zij. De heer **Stiekema** (VVD) antwoordt op het eerste punt dat als er wordt beweerd dat er vleermuizen worden verjaagd, dat gewoon niet waar is. Hij heeft moeite met dat soort stemmingmakerij en vindt dat ook een soort *framing*. Door raadsleden hier in de zaal wordt in social media dingen gesuggereerd dat de gemeente hier € 35 mln. aan gaat besteden. Dat is gewoon niet waar. Er worden vleermuizen aantallen met een factor 20 overdreven ten opzichte van de tellingen. Dat is gewoon niet waar. Hij wil het dus graag over de feiten hebben. Over de feiten kun je het niet oneens zijn, wel over wat je daar uiteindelijk mee gaat doen. Daar wil hij graag het debat over voeren. Daarom is hij zo fel op ruis, op onwaarheden. Er werd tijdens een rondetafelgesprek gezegd dat er manipulatie plaatsvond. Door dat soort zaken moet men zich niet laten beïnvloeden, omdat je dan op verkeerde gronden besluiten gaat nemen. Inzake de financiën is uit dit onderzoek gebleken dat er mogelijkheden liggen die benut moeten worden. Doet de gemeente dat niet, dan gaat zij dadelijk voor € 3 à 5 ton in het schip. Dat zou ontzettend zonde zijn, nog los van het feit dat je veel meer kansen laat liggen, kansen op werkgelegenheid, kansen om er iets moois van te maken zodat het een economische drager voor het Eiland van Schalkwijk wordt. Mevrouw **De Groot** (GL) denkt dat iedereen wil debatteren over de feiten, daarover is geen discussie. Maar ze zou aantijgingen wel graag geconcretiseerd willen zien in plaats van in algemene zin geuit. De heer Stiekema betoogt dat de gemeente het schip in kan gaan, maar ze vroeg eigenlijk hoe de heer Stiekema de informatie inschat. Vorig jaar was er sprake van een positieve exploitatie, maar ook in amendement 099-2017, een jaar later, is daar sprake van terwijl het nu ineens allemaal heel anders is. Waarom zou die informatie nu wel kloppen als die vorig jaar blijkbaar ook niet klopte? De heer **Stiekema** (VVD) weet niet of de informatie vorig jaar niet klopte. Het verhaal dat voorligt kan hij goed volgen.

De heer **Wendrich** (HA!) heeft moeite met bewoordingen als 'kans op subsidies' of een 'kans op werkgelegenheid'. Het is een feit dat die kansen er zijn, maar daarmee is er nog niet meer werkgelegenheid of meer subsidie. Een feit is wel dat de wethouder vorig jaar heel duidelijke kaders meekreeg maar het raadsbesluit van vorig jaar niet uitvoert. Over dat feit hoort hij de heer Stiekema niet. De heer **Stiekema** (VVD) beaamt dat het amendement al een meerderheid had voordat het in de raad werd ingebracht. Wat daarover nu wordt gezegd, had de VVD vorig jaar ook kunnen zeggen. Noem het voortschrijdend inzicht. Het concept 'te gast' is nu ook goed uitgelegd in het plan van aanpak. Dat geeft grote onzekerheid op zelfvoorzienend zijn. Zou je daaraan vasthouden, dan zou de gemeente elk jaar moeten bijpassen. Dat is ge-

woon zonde, ten eerste vanwege het geld, maar ten tweede ook vanwege de kansen. Want het klopt dat je met een 'kans' op werkgelegenheid of subsidie, nog niet daadwerkelijk ook werkgelegenheid of subsidie hebt. Maar als je de boel op slot gooit, weet je dat je niks hebt. De heer **Wendrich** (HA!) beaamt dat laatste, maar de kans dat de gemeente moet bijpassen omdat het concept 'te gast' misschien uiteindelijk toch niet gaat lopen, is net zo groot ongeacht of de gemeente nu wel of geen subsidie krijgt. Hij wijst er nogmaals op dat de coalitie hiermee feitelijk afstapt van het eerder genomen raadsbesluit. Vanuit een oogpunt van bestuurlijke betrouwbaarheid vindt hij dat een ernstige zaak. De heer **Stiekema** (VVD) begrijpt dit als een statement. De **voorzitter** beaamt dat het een statement was maar wil er wel op wijzen dat een nieuw besluit gewoon mogelijk is. De heer **Wendrich** (HA!) is dat met de voorzitter eens, maar als er een amendement komt van een meerderheid in de raad, voelt dat anders; zeker in het debat. De **voorzitter** is dat met de heer Wendrich eens, maar wil er alleen maar op wijzen dat als het amendement wordt aangenomen, er dan een nieuw besluit en daarmee ook een nieuw kader ligt. En blijkbaar is de heer Stiekema voorstander van zo'n nieuw besluit. De heer **Stiekema** (VVD) wil hier ook nog wel op reageren, in het verlengde van wat de voorzitter nu zegt. Hij was niet van plan hier vanavond flauw over te gaan doen, maar moet dan nu toch opmerken dat het amendement van de voltallige oppositie plus het CDA vorig jaar van tevoren ook al een meerderheid had. Dat gebeurt gewoon soms. En een coalitie heeft meer zetels dan een oppositie; dat is een gegeven. En als Houten Anders! niet begrijpt waarom dit amendement nu ineens anders is dan het besluit van vorig jaar, neemt hij aan dat die fractie daarover vragen aan de wethouder heeft gesteld in het rondetafelgesprek, en is hij ook benieuwd wat het antwoord van de wethouder was. De heer **Wendrich** (HA!) wijst erop dat de wethouder een ander voorstel heeft. Dit gaat over een voorstel van de coalitie, dus hij stelt de vraag aan de coalitie c.q. nu aan de heer Stiekema, en nog niet aan de wethouder. Dat zal nog komen.

De heer **Van den Berg** (SGP) vindt dat de heer Stiekema nogal een nummertje maakt van niet kloppende feiten. Dat is op zich ieders goed recht, maar hij mist wel een stukje zelfreflectie. Zo bleek de uitspraak van het college, waar de VVD deel van uitmaakt, dat er bijna overeenstemming was met de Zoogdierenvereniging helemaal niet te kloppen. Dat mist hij volledig in het betoog van de heer Stiekema. De heer **Stiekema** (VVD) denkt dat de wethouder dat beter kan uitleggen aan de heer Van den Berg, aangezien de wethouder en de fractie in het duale stelsel niet aan elkaar gebonden zijn. Zelf heeft hij begrepen uit een rondetafelgesprek dat er twee verschillende zoogdierenverenigingen zijn en dat de ene om een krabbel was gevraagd, maar dat de andere, die wat politieker in elkaar zit, daar nog wat moeite mee had. Maar wellicht kan de wethouder diens antwoord zo dadelijk voor de SGP herhalen.

De heer **Zandbergen jr.** (ITH) blijft toch met één onduidelijkheid zitten. Met amendement 099-2017 geeft de VVD haar eigen wethouder een behoorlijk deksel op de neus, de wethouder moet toch wat toontjes lager gaan zingen nu. Maar het hele debat gehoord hebbend wordt hem niet duidelijk waarom die stichting, die ook de VVD overeind houdt, er nu moet komen. Het voorstel vermeldt als reden dat op korte termijn de subsidieaanvragen moeten worden ingediend. Maar niemand hier kan vertellen welke subsidies dat zijn en of dat per se via een stichting moet; de ChristenUnie wees daar ook al op. Het is toch een beetje onduidelijk waarom die stichting opgericht moet worden. En de vraag die hij nu heeft, ook omdat de heer Stiekema refereerde aan het duaal stelsel, is of er in dat coalitieoverleg op enig moment, of op enigerlei wijze, ook een collegelid betrokken is geweest. De heer **Stiekema** (VVD) antwoordt dat dit plan door de coalitie geschreven is. Daarvoor hebben vier fractievoorzitters bij elkaar gezeten, vervolgens zijn er ook woordvoerders bij geweest. Zij hebben dit plan opgesteld. De heer **Zandbergen jr.** (ITH) vraagt of de wethouder voordat de fracties dit plan presenteerden op de bewuste persconferentie, inderdaad geen kennis had van het voorstel van de coalitie. De **voorzitter** vindt dit een vraag die nogal buiten het onderwerp omgaat. Dit is een vraag over het proces. Hij vindt dat de heer Zandbergen jr. wel even moet toelichten waarom hij een

antwoord op deze vraag wil hebben. De heer **Zandbergen jr.** (ITH) kan dat kort toelichten. ITH kan geen onderbouwing vinden waarom die stichting er nu moet komen. Niemand kan, zoals hij al zei, vertellen om welke subsidies het gaat en of die subsidies nu per se door een stichting moeten worden aangevraagd. Toch is dat, blijkens het voorstel van de coalitie, de belangrijkste reden dat die stichting er moet komen. Dus misschien is er een ander belang, waar de coalitie op gewezen is, bijvoorbeeld door het college. Misschien heeft het college aangegeven om welke reden het van belang is dat die stichting er moet komen. Daarom vraagt hij nogmaals of dit coalitievoorstel vooraf is gedeeld met de wethouder, of dat de wethouder daar zijn reflectie op heeft gegeven voordat de coalitie hiermee in de openbaarheid trad. De heer **Stiekema** (VVD) meent dat deze vraag een aantal keren in het rondetafelgesprek ook beantwoord is. Hij neemt aan dat de heer Zandbergen jr. daarover ook geïnformeerd is door de ITH-fractieleden die daarbij aanwezig waren. Die stichting is ontzettend nodig ook om te zorgen dat er een ontvlechting is in de dubbelrol waar de gemeente in komt te verkeren doordat zij enerzijds als eigenaar van het fort betrokken is bij de verdere invulling van het plan, en anderzijds een controlerende taak heeft ten aanzien van die verdere invulling. Het is dus juist heel erg logisch om dat te ontvlechten in een stichting. Daarbij geef je dan ook nog eens gelegenheid aan de inwoners van het eiland om daar zitting in te nemen. Verder kan hij antwoorden dat de coalitie de wethouder wel heeft geïnformeerd, want hij houdt niet zo van elkaar voor verrassingen stellen. Dus de wethouder is wel degelijk uiteraard geïnformeerd waar de coalitie mee bezig was en over wat eraan kwam.

Mevrouw **Dubbink** (PvdA) wil er op wijzen dat in het rondetafelgesprek van 21 november jl. een aantal vragen zijn gesteld die schriftelijk zijn beantwoord. Op 4 december hebben alle raadsleden een memo gekregen waarin uitgebreid werd ingegaan op de noodzaak van een stichting, en waarin werd duidelijk gemaakt dat de kansrijkheid van toekenning van subsidieaanvragen anders af zou nemen. Dat is precies wat het college in het voorstel ook heeft gedaan. Je moet geen risico lopen dat je kansen op subsidies mist. Daarom is de PvdA overtuigd van het belang van het oprichten een stichting, wat volgens haar zoals gezegd geen issue is, zolang je maar de regie houdt. Als het goed is heeft ITH dat memo ook gehad, maar misschien heeft de heer Zandbergen jr. dat gemist. De heer **Zandbergen jr.** (ITH) heeft dat memo niet gemist, maar als mevrouw Dubbink nu toch zoveel helderheid verschaft, is hij benieuwd of ze ook kan vertellen wanneer die subsidieregeling wordt opengesteld; wanneer het proces van die subsidies start en dan in het bijzonder de subsidie van OCW. Wellicht weet mevrouw Dubbink dan ook meer dan de eigen minister. Mevrouw **Dubbink** (PvdA) weet die data niet. Het is alleen zo dat de PvdA eraan hecht dat het college alle mogelijkheden in handen houdt en in staat moet zijn om die subsidie aan te vragen. Het oprichten van een stichting neemt ook een aantal maanden in beslag. Dat kan misschien net zijn beslag hebben gekregen op het moment dat die subsidies wel opgesteld zijn. Je hoeft niet pas een stichting op te richten als die regeling er is. De PvdA wil juist dat het college hier proactief mee aan de slag gaat en vertrouwt er ook op dat het college het risico op bot vangen minimaliseert. Blijkbaar schat ITH dat risico anders in. De heer **Stiekema** (VVD) wil als toevoeging vragen of de heer Zandbergen jr. zich realiseert dat het lobbyen al ruim voor de openstelling van zo'n regeling begint. Wie weet staat Houten nu al achteraan in de rij, als men geen vaart maakt.

De heer **Speksnijder** (CU) wil het nog even hebben over de investering. Op 16 november is de raad per memo toegelicht waarom het een alles-of-niets scenario is. Niets investeren was sowieso geen optie, maar beperkt investeren ook niet omdat er dan geen suikeroom geïnteresseerd is. Dus er is maar één scenario: € 35 mln. investeren. De heer **Stiekema** zei zojuist: we gaan straks wel in de participatie kijken hoe ver we komen. Maar stel nu dat die participatie niet zover reikt: dan valt het hele plan toch in duigen? – zo legt hij voor. De heer **Stiekema** (VVD) hoopt van niet, maar als er inderdaad barrières blijken te zijn die niet geslecht kunnen worden, dan wel in alle redelijkheid niet genomen kunnen worden, dan is dat zo. Maar dan

gaat men zien wat er van overblijft. Dat is echter voor de VVD geen reden om nu alvast maar te stoppen of er niet mee te starten.

Mevrouw **De Groot** (GL) hoort steeds het bedrag van € 13 mln. op tafel komen. Dat bedrag is niet onderbouwd. Hoe weegt de heer Stiekema die € 13 mln. nu als haalbaar bedrag als je ziet dat er landelijk € 325 mln. beschikbaar is en er zeker meer dan 6000 monumentale gebouwen zijn die hierop kunnen intekenen. Dat is maar een fractie per monument. Vindt de heer Stiekema dat nog een haalbaar bedrag? De heer **Stiekema** (VVD) antwoordt dat mevrouw De Groot blijkbaar meer over die bedragen weet dan de rest. Maar hij denkt niet dat alle andere subsidievragers een Fort Honswijk kunnen laten zien met al haar pracht en al haar mogelijkheden. Dat kan Houten wel, maar men moet wel haast maken, want als men als gemeente inderdaad een beetje achteraan in de rij staat en het geld op is, is het inderdaad te laat. Mevrouw **De Groot** (GL) merkt op dat de subsidiepot leeg is in 2022. De heer **Stiekema** (VVD) vindt dat een reden te meer om nu te willen doorgaan.

De heer **De Jong** (CDA) levert voor de CDA-fractie een bijdrage over dit onderwerp in eerste termijn. Hij gaat nog iets verder in de geschiedenis terug. Nu 175 jaar geleden kwam koning Willem II naar Honswijk om de aanleg en de bouw van het fort gade te slaan. Hij zal toen niet bevroed kunnen hebben dat men in Houten 175 jaar later over de toekomst van dit fort zo'n discussie met elkaar zou voeren. Het CDA hoopt vanavond richtinggevende besluiten te kunnen nemen over de toekomst van Honswijk maar denkt ook dat het kan met alles wat er nu op tafel ligt. Uit drie rondetafelgesprekken, veel inspraak en heel veel afzonderlijke contacten met de diverse sprekers en hun organisaties, is wat het CDA betreft duidelijk geworden hoe die aanpak eruit moet zien om tot een breed gedragen plan te komen voor een goede toekomst van het fort. Aan het begin van zijn betoog wil hij al diegenen die de moeite hebben genomen om in te spreken en hun visie over de toekomst aan de gemeente te verduidelijken daar hartelijk voor bedanken. Het CDA waardeert deze grote betrokkenheid bij de ontwikkeling van het gebied en het cultureel erfgoed en de zorgen die men daarover heeft bijzonder. Het is goed, en past ook in de visie van het CDA dat dat ook de kracht van de samenleving is waar men als gemeente trots op kan zijn. Toen het raadsvoorstel, de visie en het plan van aanpak verschenen, bleek al snel dat het ambitieniveau veel weerstand opriep, zowel bij inwoners als bij diverse belangenorganisaties. Dat kon natuurlijk ook nadrukkelijk worden vastgesteld tijdens het rondetafelgesprek en de diverse vervolcontacten. Wat het CDA vervolgens heeft opgedaan is dat ondanks al deze gesprekken de eigen denkbeelden van de plannenmakers te veel de boventoon hebben gevoerd. Er moet echt beter geluisterd worden, en dat is ook zeer de moeite waard omdat er veel kennis en betrokkenheid voorhanden is. Het CDA is bijvoorbeeld onder de indruk van het viertal mogelijke scenario's voor de toekomst van Honswijk van de monumentenwerkgroep tussen Rijn en Lek waar ook met een soort groeimodel wordt gewerkt. Het is daarom ook dat men als coalitiepartijen contact met elkaar heeft gezocht en heeft voorgesteld om een knip in de plannen aan te brengen: om nu alleen te besluiten over restauratie, waarover een grote mate van overeenstemming is geconstateerd; en het vervolg wat er aan nieuwe ontwikkelingen gaat worden toegevoegd op het fort nadrukkelijk in een participatieproces met belanghebbende organisaties en inwoners verder te verkennen en te ontwikkelen. Dat is de kern van amendement 099-2017 en motie 098-2017 die vanavond aan de besluitvorming zijn toegevoegd. Maar is dat nu achterkamertjespolitiek? Wordt de gemeenteraad buitenspel gezet, zoals sommige anderen in de raad willen doen geloven? Wat het CDA betreft absoluut niet. Van achterkamertjespolitiek is sprake als er over de rug van inwoners in hun nadeel wordt beslist. De coalitie heeft juist goed geluisterd wat er onder hen leeft en daarin haar verantwoordelijkheid genomen, en ook onmiddellijk daarna de openbaarheid gezocht. Dat men dat als coalitiepartijen samen heeft gedaan, daar kun je allerlei negatieve kwalificaties aan verbinden als je daar naar op zoek bent. Maar je kunt er ook de positieve bewoording aan geven dat de coalitiepartijen het met hun vieren eens zijn. Daarom zou hij het ook niet achterkamertjespolitiek willen noemen. Men kent wel die oude herenhuizen en boerderijen van

vroeger met een opkamer, een verhoogde kamer die meestal alleen voor speciale gelegenheden gebruikt werd. Hij zou wat er gebeurd is dus eigenlijk meer 'opkamerpolitiek' willen noemen, want je komt er bijna nooit, en je bent er alleen als het heel belangrijk is.

Mevrouw **De Groot** (GL) hoort de heer De Jong zeggen dat het CDA onmiddellijk de openbaarheid heeft gezocht. Maar zij heeft een aantal dagen voordat het werd verstuurd aan de overige fracties al vernomen van externe partijen dat dit amendement werd gemaakt. Vervolgens is het ook in ieder geval een aantal uren voordat het in de openbaarheid werd gebracht al bij de pers neergelegd. Ze vraagt waarom de coalitie zo met de collega-fracties omgaat. Er vallen grote woorden als polarisatie en framing. Waarom ging de coalitie niet ook met de oppositie in gesprek voordat zij het direct bij de pers neerlegde? De heer **De Jong** (CDA) beaamt dat dat beter had gekund, maar hij moet daar wel aan toevoegen – en dat zal mevrouw De Groot uit eigen ervaring ook weten – dat zaken soms heel erg onder tijdsdruk staan. Dan zijn er afspraken gemaakt en moeten nog allerlei dingen gebeuren et cetera. Zo is het gegaan.

De heer **Van den Berg** (SGP) hoort de heer De Jong het woord "achterkamertje" zo vaak gebruiken dat dat beeld blijft hangen. Hij vraagt of het plan van aanpak voor het CDA nu wel of geen stip op de horizon is. Is dit een maximaal scenario? De heer **De Jong** (CDA) heeft die vraag vanavond meer gehoord. Het plan van aanpak kan een stip op de horizon zijn voor zover dat straks ook uit het participatieproces komt. En als er iets anders uit het participatieproces komt, heeft men een andere stip op de horizon. De heer **Van den Berg** (SGP) snapt dit niet helemaal, want als één ding de afgelopen weken en maanden duidelijk is geworden, is het wel dat dit plan van aanpak geen draagvlak heeft in de samenleving. Waarom houdt het CDA dit open? Als de CDA-fractie goed luistert, legt zij dit opzij, schuift zij dit van tafel en gaat men het echt goed en opnieuw doen; en ook niet gehaast doen. De heer De Jong zei zelf net in reactie op mevrouw De Groot dat de coalitie het maar naar buiten bracht vanwege de tijdsdruk. Het is dus gehaast en onzorgvuldig. Dit plan moet van tafel.

De heer **Speksnijder** (CU) hoorde de heer De Jong in zijn betoog spreken over mogelijk teveel ambitie van de plannenmakers. Hij neemt aan dat de heer De Jong de kwartiermaker bedoelt, want er staat maar één naam onder het plan van aanpak. Hij vraagt de heer De Jong om het plan van aanpak eens in te schatten op een schaal van 'vrij slecht' tot 'super goed'. De heer **De Jong** (CDA) wil het participatieproces nu niet met een bespiegeling daarover belasten. Hij acht het verstandiger om daar gewoon niets over te zeggen. Het initiatief wordt neergelegd bij degene die straks wordt uitgenodigd om die plannen mede vorm te geven in een soort coproductie. Als hij daar nu al een kwalificatie van geeft, loopt hij op de muziek vooruit.

De heer **Wendrich** (HA!) vraagt of de heer De Jong de kaders waarmee hij vorig jaar ook heeft ingestemd om mee te geven aan de wethouder bij aankoop van het fort, nog steeds geldend vindt. Dat waren vijf kaders inzake experimentatie met het concept 'te gast'. De heer **De Jong** (CDA) constateert dat in dit raadsvoorstel is uitgelegd dat de wethouder daar nu anders tegenaan kijkt, dat de wethouder een nieuw voorstel heeft gemaakt. Hij vraagt zich af wat de heer Wendrich met deze discussie beoogt. De heer **Wendrich** (HA!) is op zoek naar helderheid. Zijn punt is dat er twee nieuwe voorstellen liggen die totaal van elkaar verschillen, namelijk een voorstel van de wethouder en een voorstel van de coalitie. De heer **De Jong** (CDA) bedoelt met het voorstel het voorliggende raadsvoorstel inclusief motie 098-2017 en amendement 099-2017 van de coalitie. De heer **Speksnijder** (CU) wil daar toch nog even op doorvragen. Het plan van aanpak is de bodem onder het raadsvoorstel dat er ligt en waarover men vanavond debatteert. De heer De Jong wil geen mening geven over het plan van aanpak en is heel erg voorstander van participatie. Dat laatste is heel mooi maar als het CDA dan met een zodanig amendement komt dat daarin het plan van aanpak eigenlijk voor kennisgeving wordt aangenomen op die twee zinnen over renovatie na, dan is het raadsvoorstel wat het CDA betreft toch van tafel? – zo vraagt hij. De heer **De Jong** (CDA) antwoordt dat de coalitie van het

plan van aanpak kennis heeft genomen, zoals het amendement zegt. Dat is de maximale kwalificatie die de coalitie er nu aan wil geven: 'kennis nemen van'. Het hoeft ook niet verzwegen te worden, het plan van aanpak bestaat gewoon. Maar de coalitie wil nu aangeven dat zij wat daarin beschreven staat, wil laten afhangen van de resultaten van het participatieproces dat nu opgestart wordt. De heer **Speksnijder** (CU) vraagt of het dan niet veel zuiverder is, ook uit een oogpunt van dualisme, om alleen die laatste alinea van het plan van aanpak in stand te houden en de wethouder te vragen verder met een beter plan te komen. De heer **De Jong** (CDA) antwoordt dat de coalitie niet voor die weg gekozen heeft. Het plan is er, het is best lezenswaardig, er staan misschien ook wel goede ideeën in. Dus waarom zou je dat van tafel halen? De coalitie betoogt in essentie dat het reëel wordt op het moment dat je het blijkens de participatie straks ook kan gaan uitvoeren – en niet eerder. De heer **Stiekema** (VVD) vult aan dat dit nu precies is waarom de coalitie dit als stip op de horizon wil blijven zien en daar ook naartoe wil werken. Als gaandeweg blijkt dat het niet mogelijk is, kun je het plan bijstellen. Zo slecht vindt de coalitie dat plan helemaal niet, maar misschien zijn er vanwege het predicaat dat dit het meest maximaal haalbare is, wat schrikreacties ontstaan. Door meer tijd te nemen voor participatie en het masterplan komend jaar, hoopt de coalitie dat daarover andere inzichten gaan ontstaan. Is dat niet het geval, en kan goed helder gemaakt worden waarom het echt niet zou kunnen, dan zijn er wel stappen gezet richting die stip maar houdt die beweging op een gegeven moment op. Dan is dat het uiteindelijke, en dan waarschijnlijk niet maximale eindpunt van dit verhaal.

De heer **Van den Berg** (SGP) constateert dat er verdeeldheid is binnen de coalitie. De heer **Stiekema** ziet het plan van aanpak als een stip op de horizon om voor te gaan maar wil de ambitie wellicht bijstellen, terwijl anderen dit voor kennisgeving aannemen, het zien als maar een van de plannetjes en verder wel zien hoe het loopt; en de wethouder met een plan naar de minister moet om geld op te halen. Hij kan er volledig in komen als mensen dit mistig vinden en er geen vertrouwen in hebben, en ziet dat ook onderstreept in de diverse bijdragen.

Mevrouw **De Groot** (GL) hoorde de heer **De Jong** zeggen dat als er uit het participatieproces iets anders komt dan dit plan, het CDA daar grote moeite mee zou hebben. Ze vraagt of dat een kwalificatie van dit plan van aanpak was. De heer **De Jong** (CDA) heeft dat niet bedoeld te zeggen. Het CDA hecht, nogmaals, aan wat er uit het participatieproces komt.

De **voorzitter** constateert dat de discussie zich herhaalt, er worden steeds dezelfde constatering en vragen gesteld. Hij verzoekt de leden om beknopter en misschien ook wat meer vanuit de eigen standpunten verder te discussiëren over dit onderwerp.

De heer **De Jong** (CDA) zal gaan afronden. Het college wenst voor de werving van de fondsen een stichting. En als het op die manier succesvol kan, waar de wethouder de raad van probeert te overtuigen, staat het CDA daar achter. Ten aanzien van de overdracht van het eigendom van het fort en de gelden die daarvoor bestemd zijn, heeft het CDA ook nog de nodige reserves. Criterium voor het CDA is dat er wel een noodzaak tot overdracht moet zijn. Ondertussen hoopt het CDA dat er onder regie van de gemeente voortvarend gewerkt wordt aan het masterplan. Het CDA verwacht dat daarin de nodige uitwerking van de economische zelfstandigheid, ecologie, cultuurhistorie; en dit in participatie met alle belanghebbenden. De wethouder heeft toegezegd daarvoor een klankbordgroep te zullen vormen en dat juist het CDA van harte toe. Daartoe is het ook van belang dat er deskundigen aan het werk gaan die het vertrouwen hebben van alle betrokkenen bij het gebied en ook in staat zijn goed te luisteren en partijen te verbinden. Het CDA is benieuwd hoe de wethouder daar tegenaan kijkt. Deze raad en zeker ook de volgende raad zal dit proces met meer dan gewone belangstelling volgen. Daar kunnen alle belangstellenden op rekenen. Het fort diende ooit om de vijand tegen te houden. Nu moet het fort iets worden om velen nu en in de toekomst te verbinden in het trotse gevoel dat de toekomst van Honswijk van hen zal zijn, en dat men die samen maakt.

Mevrouw **De Groot** (GL) hoorde de heer De Jong zeggen dat er misschien niet goed geluisterd is en teveel is geredeneerd vanuit de eigen denkbeelden; en dat hij nu graag een proces wil waarin meer vertrouwen en verbinding is. Ze vraagt of hij de rol van de kwartiermaker dan wellicht als afgerond ziet. De heer **De Jong** (CDA) wil zich niet begeven in dit soort bespiegelingen in dit gremium. De **voorzitter** vindt het ook niet opportuun om op dergelijke zaken van bedrijfsvoering in te gaan.

De heer **Speksnijder** (CU) werd een beetje getriggerd door de opmerking dat de voorzitter wat vaart wil brengen in de discussie. Hij begrijpt best dat D66 als grootste fractie en indiener van het amendement als eerste het woord heeft gekregen maar hoort vervolgens de overige coalitiepartijen min of meer hetzelfde verhaal houden waarom ze zo voor dat amendement zijn. Misschien kan er wat gevarieerd worden. De **voorzitter** wil graag variëren en ook best zorgen dat de heer Speksnijder eerder aan het woord komt. Het leek hem alleen praktisch om de verdedigers van amendement 099-2017 even aan het woord te hebben gehad. Hij weet niet wat mevrouw Dubbink nog toe te voegen heeft maar geeft de suggestie mee haar niet dezelfde vragen te stellen, ook al is het ieders goed recht om op zoek te zijn naar verschillen in de beantwoording. Wellicht kan men dan versneld verder met de betogen van de oppositie.

Mevrouw **Dubbink** (PvdA) erkent dat er al veel zaken zijn genoemd. Niet voor niets is amendement 099-2017 met zijn vieren ingediend en zullen de fracties de ondertekening gelijkluidend motiveren. De PvdA vindt het in 2016 genomen besluit heel belangrijk omdat dit fort een icoon is. De PvdA heeft in 2016 ook aangegeven dat zij vindt dat monumenten en historisch erfgoed vooral gebruikt, beleefd en ervaren moeten worden door iedereen en natuurlijk met behoud van de natuur en de ecologische waarde. Het fort hoort bij Houten maar is niet van Houten, het is een icoon van de Hollandse Waterlinie, van Nederland, Europa en staat zelfs genomineerd voor de Werelderfgoedlijst van de Unesco. Dus het is veel breder. Er is ook al eerder geconstateerd dat investeren in monumentenzorg geen geldmachine is. Dat betekent dat er een nieuwe bestemming moet worden gevonden voor het fort zodanig, dat het fort zichzelf kan bedruipen. Met die opdracht is het college op pad gestuurd. Dat is op een voortvarende wijze gebeurd en die ambities – dat zal niet bevreemden, staat ook in het amendement – kunnen rekenen op steun van de PvdA als het gaat om de restauratie, de renovatie en de kansen die er liggen om subsidies en fondsen te verwerven. Conform de opdracht heeft het college ideeën op papier gezet over hoe het fort zichzelf financieel zou moeten kunnen bedruipen. In de afgelopen weken is gebleken dat er een enorme betrokkenheid is bij de ontwikkeling van het fort. Uit de vele visies en ideeën die naar voren kwamen bleken veel zorgen, ruis en ook heel, heel veel emoties. Dat er emoties zijn, is goed. Het geeft ook push en elan. Aan de andere kant vindt de PvdA het echter jammer dat er zoveel verschillende geluiden zijn, want dat verdienen de mensen niet die zich met grote betrokkenheid inzetten voor de ontwikkeling van het fort; zij doelt op zowel de insprekende groepen die zich voor die ontwikkeling van het fort hebben hard gemaakt, als de ambtenaren en experts die aan het plan hebben gewerkt. Zij hebben met net zoveel ziel en zaligheid hun ideeën op papier gezet. De optelsom daarvan – dat heeft de PvdA goed beluisterd in de samenleving – is echter dat dit geen goed begin is voor een traject waar de gemeente nog zo'n 10-15 jaar aandacht aan moet en ook graag wil besteden. Als PvdA en onderdeel van de coalitie wil de fractie zich dan creatief en constructief opstellen: niet tegen zijn, maar het beter maken. De PvdA is er van overtuigd dat deze knip in het proces de ambities weer in balans kan brengen: eerst focussen op de restauratie en het verwerven van de middelen; en vervolgens meer tijd nemen voor het verder uitwerken van de bestemming van het fort. Daarom hecht de PvdA er ook aan dat de regie ook bij de gemeente blijft komend jaar om het masterplan op te stellen. Want de PvdA denkt ook – en het is al vele malen gezegd, maar volgens haar is ook niemand het daarmee oneens – dat in gesprek blijven de belangrijkste opdracht is voor de weg voorwaarts.

De heer **Wendrich** (HA!) vraagt mevrouw Dubbink wat erop tegen is om de wethouder op te dragen om een stichting op te richten die zich puur richt op restauratie met vervolgens inachtneming van een participatieproces conform het vorig jaar aangenomen raadsbesluit. Mevrouw **Dubbink** (PvdA) denkt dat men als raad de afgelopen periode een aantal keren door het college is bijgepraat en ook bezoeken heeft gebracht waarin ook is aangegeven wat de keerzijden zijn van de kaders uit 2016 over een heel langzame ontwikkeling. Houten Anders! is daar blijkbaar niet van overtuigd geraakt dat dat niet kan; de PvdA wel. Dat is een verschil, maar dat mag. Wat de burgemeester ook al aangaf, het idee dat er meer en sneller ontwikkeld moet gaan worden op basis van een masterplan met een integrale manier van denken, heeft de PvdA wel overtuigd. En als het goed is maakt men daar vandaag een nieuwe start mee, maar wel in de zin van dat het proces waar men met elkaar naartoe gaat, komend jaar nog moet landen. Daar denkt Houten Anders! blijkbaar anders over. Dat mag. De heer **Wendrich** (HA!) denkt daar inderdaad anders over, met name omdat eigenlijk alle partijen hier zeggen dat het participatieproces het afgelopen jaar onvoldoende is geweest, en men naar zijn mening nog niet eens geprobeerd heeft om binnen de kaders een goed, fatsoenlijk plan uit te werken.

Mevrouw **De Groot** (GL) merkt op dat in amendement 099-2017, waar ook de handtekening van mevrouw Dubbink onder staat, van de overdracht van het eigendom van het fort een collegebesluit wordt gemaakt terwijl dit eigenlijk in voorliggend raadsbesluit stond. De coalitie perkt hiermee de macht van de raad in. Wat is hiervan de reden? – zo vraagt zij. Mevrouw **Dubbink** (PvdA) denkt dat het college op deze manier meer slagkracht krijgt. En zoals ze in haar bijdrage al zei, is zij er niet zo beducht voor dat men daarmee als gemeente de regie niet houdt. De gemeente kan nog steeds haar invloed laten gelden door beleid en nog allerlei momenten dat er nog besluiten moeten worden genomen. Voor haar is dit dus meer een technisch onderdeel – hoe vreemd dat ook klinkt en hoeveel emotie daar ook onder ligt. Het is voor de PvdA geen issue. Ook als men het fort als gemeente had gehouden of een andere bestuursconstructie had gekozen; het gaat erom dat je op een bepaald moment als gemeente afstand neemt van hoe het verder geëxploiteerd moet gaan worden. Deze vorm is hier gekozen. Daar is niets mis mee, deze vorm komt vaker voor. Dus voor de PvdA is dat niet zo'n issue, temeer omdat de gemeente de regie houdt. Daar gaat het om.

De heer **Zandbergen jr.** (ITH) levert voor de fractie van ITH een bijdrage in eerste termijn over dit onderwerp. Met fort Honswijk staat vandaag een mooi stuk erfgoed met een belangrijke cultuurhistorische, ecologische en landschapswaarde op de agenda. Een fort dat in zijn oorspronkelijke functie de belangen van de bevolking verdedigde en nu, zo lijkt het, die belangen juist dreigt aan te tasten - niet in de laatste plaats gevoed door de plannen van het college. Dat voorts voor de verleidelijke prijs van € 1,- werd gekocht terwijl er nu € 20 mln. nodig is om het te restaureren. En als men de plannen van het college wil verwezenlijken, komt daar nog eens € 15 mln. bij. Dit doet wat denken aan een slechte casinoavond, waarbij je € 1,- in zo'n automaat stopt en in plaats van de jackpot een miljoenenkostenpost ontvangt.

De heer **Van Vliet** (D66) reageert op de heer Zandbergen dat het fort misschien ook een casino was geworden als de gemeente het rechtstreeks te koop had gezet. De heer **Zandbergen jr.** (ITH) wijst erop dat RVO / het ministerie van EZ heeft geprobeerd het fort in de markt te zetten en dat dat niet gelukt is. Die hypothese is in de werkelijkheid dus niet uitgekomen.

De heer **Zandbergen jr.** (ITH) vervolgt zijn betoog. Waren deze enorme bedragen voorzienbaar? In het raadsvoorstel van vorig jaar werd nog gesproken over een exploitatietekort van in totaal € 945.000,- over de komende vijf jaar. In de huidige staat blijken de jaarlijkse instandhoudingskosten echter niet financieerbaar te zijn vanuit de exploitatie. Wat is er in die tussentijd gebeurd? - GroenLinks refereerde daar al aan. Het lijkt op een molensteen om de nek van het college, en het college maakt duidelijk de vlucht naar voren om de kosten koste wat kost toch bij elkaar te krijgen, ook als dit ten koste gaat van de ecologische waarde; ook als dit een gro-

te impact heeft op de leefbaarheid van de omgeving, van de omwonenden; op de verkeersveiligheid. Er werd bij de aankoop van het fort nog gesproken over een experimenteerfase van 5 jaar; Houten Anders! refereerde daar al een paar keer aan. Nu wil het college ineens van de kelder naar de zolder en wordt de omgeving geconfronteerd met een toeristische attractie van 100.000 bezoekers op jaarbasis. Hoe reëel is het scenario dat Houten vanuit het niets in de top-75 van best bezochte toeristische attracties komt? Dit terwijl dagrecreatie aan de aanbodzijde een vechtersmarkt is; de Stelling van Amsterdam mogelijk valt door de nieuwe verbindingsweg tussen de A8 en de A9, en daarmee de Linie haar toekomstige status van wereldgoed kan vergeten; en er geen volstrekte duidelijkheid is hoe wordt omgegaan met de vleermuizen als beschermde diersoort. En waarom worden bij een dermate impactvolle koerswijziging niet alle omwonenden en belangenorganisaties goed betrokken? Het college loopt duidelijk op zijn laatste benen en wil de plannen doorzetten, zelfs als deze op grote weerstand stuiten. Overigens ziet de ITH-fractie de betrokkenheid van de bevolking niet alleen als weerstand; daar werd eerder door het CDA ook al aan gerefereerd. De bevolking levert een belangrijke bijdrage, de mensen kunnen bijdragen aan draagvlak, maar brengen ook deskundigheid in. Waarom wordt die deskundigheid niet omarmd? De coalitie komt de wethouder spoedig tegemoet, maar net als bij eerdere trajecten bij voorkeur achter de coulissen. Ondanks dat dit plan veel mensen raakt, zijn pottenkijkers dan even niet gewenst. Maakt men op deze manier Houten samen? Is dit nu de nieuwe werkwijze van de nieuwe bestuursstijl? De knip die de coalitie wil aanbrengen in het voorstel lijkt lucht en tijd te geven om tot een weloverwogen plan te komen. Maar waarom een knip? En wat gaat die stichting dan doen, als er geen plan ligt? Welke fondsenwerving? Waarvoor precies? Misschien toch voor het plan van de wethouder, dat naar verluidt nog steeds de stip op de horizon is? Belangrijkste reden is volgens de coalitie dat de subsidies moeten worden binnengehaald. Maar de minister van Cultuur moet haar beleidsplan voor erfgoed nog opstellen, en zal dat niet eerder dan in het tweede kwartaal van 2018 met de Tweede Kamer bespreken. Waarom dan deze snelheid? Als het participatietraject niet goed gelopen is, waarom dan niet het totale plan opnieuw van nul af aan opstellen en daar de omgeving en de belangenorganisaties bij betrekken? Bovendien voorziet amendement 099-2017 voorlopig niet in een overdracht van het fort, terwijl de subsidie in beginsel verstrekt worden aan particuliere organisaties. Tot slot vraagt het vigerende subsidiebeleid om een meerjarenbegroting bij indiening van subsidieaanvragen. Het ministerie wil namelijk ook graag weten of er cofinancieringsbronnen zijn die de gemeente nu ontvangt. Nu de knip wordt aangebracht wordt ook om die reden de aanvraag bemoeilijkt. Kortom: de knip is kunstmatig en gebaseerd op drijfzand. Een plan dat aan zoveel belangrijke waarden en belangen raakt, verdient een zorgvuldig proces en dito afweging van belangen. ITH denkt dat dit het beste in vijf jaar gefaseerd in intensieve samenwerking met omwonenden en belangenorganisaties tot stand kan worden gebracht - zoals een eerder amendement van de oppositie en het CDA al omschreef. Dit betekent dat wat ITH betreft zowel het plan van de wethouder als het voorstel van de coalitie resoluut moet worden afgewezen.

De heer **Stiekema** (VVD) vraagt of hij correct bij de heer Zandbergen jr. tussen de regels door beluistert dat de gemeente die € 35 mln. zou moeten opbrengen. De heer **Zandbergen jr.** (ITH) antwoordt dat er linksom of rechtsom € 35 mln. nodig is om het plan te kunnen realiseren, los van de vraag of de gemeente of een stichting dat op moet brengen. In deze fase is de gemeente eigenaar van het fort. De heer **Stiekema** (VVD) acht het dan verstandig om het fort zo nodig snel over te dragen aan een stichting nadat de fondsen zijn binnen geharkt. Maar hij vindt dat toch nog een beetje schimmig blijft of de heer Zandbergen nu vindt dat de gemeente die € 35 mln. moet opbrengen. De heer **Zandbergen jr.** (ITH) heeft nooit gezegd dat dit ten laste komt van de begroting. De heer **Stiekema** (VVD) is blij met dit eenduidige antwoord dat volgens hem ook het juiste antwoord is, hij bedankt de heer Zandbergen jr. daarvoor.

De heer **Wendrich** (HA!) levert voor Houten Anders! een bijdrage in eerste termijn over dit onderwerp. De fractie heeft de afgelopen weken proberen duidelijk te krijgen waar de plannen

van de wethouder naartoe moeten en heeft daaraan het gevoel overgehouden dat het proces onhandig, onzorgvuldig, slordig, niet zoals bedoeld, eigenlijk de democratie onwaardig is gelopen. Wat Houten Anders! betreft was het onwaardig qua wijze waarop men binnen Houten als raad met zaken om wil gaan. Op deze manier wil Houten Anders! niet besluiten. Er zijn twee rondetafelgesprekken geweest met een verlenging, en eigenlijk was er nog wel behoefte aan een derde rondetafelgesprek, maar niet nu.

De heer **Stiekema** (VVD) wil graag weten welke vraag de heer Wendrich, c.q. de fractie van Houten Anders!, dan had willen stellen in een vierde RTG. Houten Anders! heeft in drie RTG's niet één vraag gesteld. De heer **Wendrich** (HA!) antwoordt dat verschillende van de vragen die zijn fractie had voorbereid door collega-fracties zijn gesteld. Die hoefde Houten Anders! dus niet meer te stellen. Verder heeft de fractie over bijv. subsidies nog steeds geen duidelijk antwoord. De heer Stiekema heeft het over kansen c.q. feiten, maar ook daar zijn nog geen duidelijke antwoorden op. Dat betekent dat dit verhaal per definitie nog niet rijp is voor besluitvorming. De heer **Stiekema** (VVD) ziet dit anders. In zijn beleving zijn er wel degelijk antwoorden op die vragen gekomen. Dat deze Houten Anders! niet bevielen, is heel iets anders dan dat dat er geen antwoord zou zijn gekomen op de vragen.

De heer **Wendrich** (HA!) vervolgt zijn betoog. Houten Anders! is ook teleurgesteld over de opstelling van de coalitiepartijen om zich tijdens de rondetafel fase terug te trekken en een nieuw voorstel te schrijven. Ook Houten Anders! heeft van harte ingestemd met de aankoop van Fort Honswijk. Ook Houten Anders! was zeer enthousiast over de mogelijkheden om vijf jaar te experimenteren en te proberen er een volwaardig exploitatiebel fort van te maken. De stukken die voorlagen en in het rondetafelgesprek besproken werden, verrasten de fractie echter zeer, omdat ze het gevoel gaven dat niet de opdracht werd uitgevoerd die de wethouder in eerste instantie had gekregen. Terwijl de andere partijen graag een goed fort zien, hebben de coalitiepartijen nu buiten hen om iets in elkaar gedraaid – om niet te zeggen 'geflanst'; want Houten Anders! vindt het echt geen sterk punt. Het is zonde dat daar geen debat over gevoerd kon worden. Hij heeft ook de heer Van Vliet voorgelegd dat hij graag een debat zou hebben gevoerd over het aanpassen van de kaders die aan de wethouder zijn meegegeven.

De heer **Van Vliet** (D66) reageert hier graag op en ook meteen nog even op wat mevrouw De Groot zei. Dit plan is met elkaar besproken. Het is tegelijkertijd aan de pers voorgelegd en aan de raad doorgestuurd. Op het moment dat de persconferentie begon, heeft mevrouw Mantel de boel verstuurd. De **voorzitter** vindt dit soort discussies geen zin hebben. De heer **Van Vliet** (D66) vult nog graag aan dat er daarna is gezegd dat de coalitie het debat hierover graag aangaat. Maar van Houten Anders! heeft D66 daar geen enkele reactie op ontvangen. Dus de hand die uitgereikt was om er over te spreken is door Houten Anders! ook niet opgepakt. De heer **Wendrich** (HA!) bestrijdt dit. Hij heeft de heer Van Vliet persoonlijk gebeld. De **voorzitter** kan ermee leven als men het amendement karakteriseert als een onzorgvuldig in achterkamertjes in elkaar geflanst voorstel, maar verzoekt de fracties om het daar bij te laten en elkaar niet te gaan bevragen op een tijdlijn. Daar komt men toch niet uit, wordt men niet wijzer van.

De heer **Wendrich** (HA!) vindt het prima en vervolgt zijn betoog. Hij mist het moment waarop men hier als gemeenteraad kan discussiëren over de nieuwe kaders. Men wordt nu gedwongen om een soort dubbel besluit te nemen waarin een stip op de horizon wordt gegeven, maar waar men als raad nog helemaal niet over uitgediscussieerd is. Houten Anders! heeft ook niet het gevoel dat dat besluit nu genomen moet worden. Houten Anders! kan zich best voorstellen dat er een nieuw participatieproces gestart wordt. Want iedereen is het er over eens dat het niet voldoende is geweest; er ligt nu een plan op tafel dat weliswaar als stip op de horizon wordt gemeld, maar dat nog niet op draagvlak kan rekenen. Dus laat men inderdaad een nieuw participatieproces starten. Laat men vervolgens met elkaar de kaders stellen die men wil stellen. En vervolgens de wethouder opdracht geven die uit te voeren. Dat mist de fractie in

dit hele verhaal. De raad moet nu een overhaast besluit nemen. Houten Anders! staat daar niet achter. Hij heeft tot slot nog een aantal vragen aan de wethouder. 1. Wat gaat er mis als de wethouder het vorige raadsbesluit uitvoert? Het korte antwoord van de wethouder daarop in zijn brief aan de raad vond Houten Anders! wat mager. 2. Hoe zeker is de wethouder van de miljoenen subsidie die er wellicht klaarliggen? Is daar inmiddels meer informatie over? 3. Hoe wil de wethouder de kaders uit het vorige raadsbesluit inzake 5 jaar experimentatie verwerken als de stichting straks opgericht is?

Mevrouw **De Groot** (GL) levert voor GroenLinks een bijdrage in eerste termijn over dit onderwerp. Het lijkt haar inmiddels een understatement om Honswijk een lastig dossier te noemen. Zoals zij al aangaf, wil zij op dit moment eigenlijk niet staan achter dit spreekgestoelte. GroenLinks heeft consistent aangegeven dat ze dit te vroeg vindt. De fractie vindt het jammer dat men hier nu staat te debatteren terwijl vijf van de negen partijen op 7 december jl. hebben aangegeven dit nog niet rijp voor debat te vinden. Haar betoog gaat over tijdigheid, informatievoorziening, communicatie en nog een aantal vragen aan de wethouder. De fractie vindt dit plan prematuur. Het college wil een totaal andere kant op dan vorig jaar is besloten door deze zelfde raad. Dat mag, maar GroenLinks mist daar een goed verhaal bij. Er ligt wat GroenLinks betreft een flinterdun document. GroenLinks heeft herhaaldelijk gevraagd om onderbouwing, en stond daar niet alleen in: vele andere partijen wilden ook helderheid over de bedachte omzet, de scenario's, de vleermuizen, het participatieproces, en inzicht in de afspraken over de OCW-subsidie - maar kregen steeds slechts vrij summier antwoorden zoals '50 keer 100.000 = 5 miljoen'. Daarmee is de raad niet heel serieus wordt genomen in zijn informatieverzoeken. De informatievoorziening is op meerdere punten niet naar wens verlopen. Er zou een convenant op handen zijn met de Zoogdierenvereniging; dat bleek niet het geval. Er zou haast nodig zijn met de OCW-subsidie; dat lijkt eigenlijk ook niet het geval. Everdingen, was men vergeten - terwijl toch echt eerder genoemd is dat er ook nog een dorp aan de overkant ligt. En terwijl in het plan van aanpak alleen staat dat het alleen zó kan en anders niet, weten slimme en betrokken inwoners in no time vier andere scenario's te produceren. GroenLinks vindt het echt te lastig. Op een aantal onderwerpen bleek de soep echt niet zo heet als hij werd opgediend. Dat had wat GroenLinks betreft echt beter gekund. Dit punt loopt naadloos over in het punt over communicatie. Daar is inmiddels al het een en ander over gezegd. Er is door meerdere partijen opgeroepen om meer samen te werken. Wat gebeurde echter? Men werd vlak voor het rondetafelgesprek overvallen met een voorstel van de coalitiepartijen, terwijl zij dit al eerder had gehoord en het ook al eerder bij de pers was - zoals net al gezegd. Ze vindt dit heel jammer en had graag meer willen samenwerken. Over het voorstel heeft de fractie eigenlijk weinig vragen kunnen stellen in het rondetafelgesprek; dat werd toen afgekapt. De uitgestoken hand heeft ze ook niet zo heel erg gezien. GroenLinks heeft zelf wel contact gelegd met het - hier tevens aanwezige - commissielid dat aangesteld was als woordvoerder; voor wie de fractie overigens veel waardering heeft. Ze heeft eigenlijk nog duizenden vragen, zoals ze in het rondetafelgesprek zei; maar stelt daarvan dan nu een aantal. 1. Waarom is de positieve exploitatie die het college vorig jaar aan de raad presenteerde nu niet meer haalbaar? Hoe kan het dat het college daar vorig jaar op uitkwam, en welke garantie is er dat er nu wel een juiste inschatting is gemaakt en er volgend jaar niet weer een heel andere inschatting van de financiën komt? 2. Het restaureren en verwijderen van groen zonder cultuurhistorisch onderzoek en een ecologisch kader is wat GroenLinks betreft onmogelijk. Gaat het college door met het weghalen van begroeiing en bebouwing zonder deze onderzoeken? En zo ja, hoe denkt het college dan foutjes te voorkomen als niet het hele plaatje bekend is? Kan het college aangeven wat de gevolgen zijn voor de vleermuizen, als het college nu al hun leefgebied verandert? 3. Gaat het college door met het plan van aanpak, zoals het college tijdens het rondetafelgesprek stelde? - Dit is zojuist ook al even ter sprake geweest. Hoe verhoudt zich dat volgens het college met een opdracht van de raad om dat juist niet te doen? En is het college het met GroenLinks eens dat als het amendement van de coalitiepartijen aangenomen wordt, het kader van 2016 eigenlijk gewoon nog staand beleid is wat het college mee moet nemen bij zijn

lobby bij OCW? 4. GroenLinks is ook benieuwd hoe het college het participatieproces verder wil vormgeven. Is de huidige klus afgerond en gaat men met nieuwe mensen aan de slag? Alles overziend, zo besluit zij, kan GroenLinks dit plan eigenlijk niet bespreken, laat staan goedkeuren, omdat het plan van aanpak niet onderbouwt waarom de raad zou moeten afwijken van het raadsbesluit van vorig jaar. Maar wat wil GroenLinks dan wel? De fractie wil graag een zorgvuldige invulling geven aan het raadslidmaatschap en onderbouwde stukken goedkeuren. Zij hecht heel erg aan deze inhoud. Inhoudelijk wil GroenLinks een zorgvuldige restauratie op basis van cultuurhistorisch en ecologisch onderzoek, gevolgd door een zorgvuldig en participatief proces om tot ontwikkelingsscenario's te komen. Daarbij heeft een kleinschalige geluidsarme en verkeersveilige ontwikkeling de voorkeur. Haar slotwoord: als van zoveel kanten kenbaar gemaakt wordt dat het niet goed gaat op zowel proces als inhoud, kiest een goede bestuurder wat GroenLinks betreft de koninklijke weg. Het Bijbelse spreekwoord dat wie zichzelf overwint, sterker is dan degene die een stad inneemt, lijkt GroenLinks bijzonder toepasselijk nu het om een Fort gaat. Zij roept de wethouder op om sterk te zijn, het voorstel in te trekken en met zijn allen te komen tot een onderbouwd plan.

De heer **Speksnijder** (CU) levert voor de ChristenUnie een bijdrage in eerste termijn over dit onderwerp. Als een ding duidelijk is aan dit plan van aanpak, is het wat hem betreft wel dat het weinig meer te maken heeft met het ontwikkelingskader voor Fort Honswijk wat de raad in 2016 meegaf. Hij beperkt zich nu tot drie cruciale punten. In het raadsvoorstel uit 2016 is vastgesteld dat op voorhand duidelijk is dat het torenfort jaarlijks van 1 oktober tot en met 31 maart beschikbaar moet blijven als overwinteringsplek voor vleermuizen. En dat het ruimtelijk kwaliteitskader uitgangspunt blijft voor herontwikkeling. In dat kader staat op pag. 17 dat vanwege de belangrijke functie van de toren voor vleermuizen, intensieve ingebruikname niet realistisch is. De huidige wetgeving biedt daarvoor geen ruimte. Het voorliggende plan van aanpak laat dit uitgangspunt echter volledig los. Nu heet het dat het torenfort het hele jaar nodig is, en dat de vleermuizen dus moeten verhuizen. Daar achteraan staat meteen ook maar een onwaarheid: "We staan op het punt om een convenant met de Zoogdierenvereniging te sluiten." Daar dacht de Zoogdierenvereniging zelf heel anders over. Zijn tweede punt. In 2016 werd gezegd dat een gemeente, veeleer dan een private eigenaar, over het juiste netwerk beschikt om subsidies en fondsen te verwerven die noodzakelijk zijn voor een geleidelijke ontwikkeling en renovatie van het fort. Dat is ook bewezen: er zijn veel meer forten in Nederland die op deze manier aan subsidies komen. Maar volgens dit plan van aanpak zou het aantrekken van subsidies alleen maar kansrijk zijn als het fort eigendom is van een stichting. Heeft men het dan collectief verkeerd gezien in 2016, of is er iets anders aan hand? Bijvoorbeeld het volledig loslaten van de gestelde kaders, omdat men zich nu het hoofd op hol laat brengen door bakken met geld van vooralsnog volledig onbekende private geldschietters? Zijn derde punt. In het voorjaar van 2016 is er op basis van het concept 'te gast' een uitgebreide marktverkenning gedaan en is aan tientallen ondernemers gevraagd welke ideeën en kansen zij zien als de gemeente eigenaar wordt. Uit die analyse bleek dat er op de korte termijn - tot 5 jaar - en langere termijn - na 5 jaar - volop kansen zijn voor realisatie van een dekkende exploitatie op het fort. Nu zou dat volgens het plan van aanpak opeens alleen maar kunnen in een totaal alles-of-niets ontwikkelplan; nu is het € 35 mln., of niets; maar waarom, is voor de ChristenUnie nog steeds niet duidelijk. Duidelijke taal dus: men kan niet om de vleermuizen heen; de gemeente is de ideale eigenaar; en een dekkende exploitatie is met het concept 'te gast' zeer kansrijk. Hij komt nu op de participatie. Twee keer is er een rondetafelgesprek geweest vol met insprekers, die fundamentele kritiek en serieuze voorstellen of alternatieven voor een beter plan hadden. Tot nu toe is daar weinig tot niets mee gedaan. De afgelopen weken heeft de ChristenUnie intensief contact gehad met alle insprekers van het laatste rondetafelgesprek. Zij zijn verontwaardigd of teleurgesteld, maar staan nog steeds te popelen om mee te praten en hun ideeën in te brengen over de toekomst van Fort Honswijk. Zij doen daarom een klemmend beroep op de raad om zeker in deze fase als gemeente zelf de regie te houden, en nu geen stichting op te richten of het fort over te dragen, en terug te komen met

een gedragen plan van aanpak. Over een uitgestoken hand gesproken...al die betrokken personen en werkgroepen steken hun hand uit. Wat gaan de wethouder en de coalitie met deze uitgestoken hand doen? Hoe nu verder? Hij komt nu tot een conclusie. 1. Dit raadsvoorstel berust geheel op het eerdere plan van aanpak. Want ook de stichting plus de overdracht van het fort, op welk moment dan ook, is gebaseerd op aannames in het plan van aanpak, en die aannames kloppen naar de overtuiging van de ChristenUnie niet. 2. Er ligt geen zak met geld op de gemeente Houten te wachten, laat staan dat de gemeente die nu mis zou kunnen lopen. Het oprichten van een stichting is op dit moment dan ook helemaal niet nodig, en ook niet gewenst voor het te zijner tijd aanvragen van subsidies van welke overheid dan ook. 3. Het proces naar het debat vandaag is onzorgvuldig en rommelig verlopen en er is van participatie en serieuze weging van de inspraak weinig sprake geweest. Wat er naar de overtuiging van de ChristenUnie nu moet gebeuren is: blijven bij de kaders zoals die in 2016 zijn meegegeven. Daar is dit raadsvoorstel met dit plan van aanpak niet voor nodig, sterker nog: het frustreert talloze betrokkenen en maakt een echt, breed gedragen ontwikkelplan zeer moeilijk. De coalitiepartijen hebben met hun amendement een uiterste poging gedaan om het plan van aanpak zoveel mogelijk even *on hold* te zetten om het raadsvoorstel te redden. Prima. Maar in feite is het natuurlijk ook een *mission impossible*. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het kleine stukje over renovatie, dat in feite toch al weer voorbereidend is voor de rest van het plan van aanpak. Het een is niet los verkrijgbaar van het andere. En als de coalitiepartijen echt vinden dat het plan van aanpak niet op dit moment aangenomen kan worden en echt vinden dat het traject tot nu toe zorgvuldiger had moeten zijn, roept hij de coalitie op om dan ook gewoon consequent te zijn. Laat men zijn dualistisch geweten spreken en laat men dan tegen dit raadsvoorstel stemmen. Fort Honswijk verdient meer dan dit.

Mevrouw **De Groot** (GL) constateert dat de heer Speksnijder eerder wel gecharmeerd leek van de knip die voorgesteld werd en is benieuwd wat zijn mening heeft doen veranderen. De heer **Speksnijder** (CU) beaamt deze constatering. In het rondetafelgesprek van 21 november jl. heeft de ChristenUnie ook aandacht gevraagd voor die optie, en zeker omdat dit op basis van de informatie die de fractie toen had en kreeg aangereikt, een goede stap leek. De wethouder vond het overigens geen goed plan, dat is nog eens bevestigd in het collegememo van 4 december jl.. En in het laatste rondetafelgesprek van 7 december jl. bleek zowel uit de verhalen van de sprekers als uit de beantwoording van de vragen dat het argument om wel die stichting op te richten – namelijk om daarmee subsidies te verkrijgen – helemaal niet noodzakelijk was, en ten tweede dat er ook op dat moment nog helemaal geen subsidiebedrag klaarlag, zoals eerder werd gesuggereerd. Die € 13 mln. is gebakken lucht. Er komt misschien iets los van het ministerie, maar op dit moment is daar totaal geen sprake van. Daarom heeft de fractie op basis van de informatie uit dat rondetafelgesprek inderdaad haar visie bijgesteld.

De heer **Van den Berg** (SGP) levert voor de SGP een bijdrage in eerste termijn over dit onderwerp. De 744 handtekeningen laten stuk voor stuk een grote betrokkenheid van inwoners bij Fort Honswijk zien. En eigenlijk zou hij voor zijn bijdrage kunnen volstaan met het voorlezen van al die reacties. Dat doet hij niet, maar mensen maken zich grote zorgen over de rust, de natuur, het milieu, de leefbaarheid, de verkeersveiligheid en ga zo maar door. En heel veel van die reacties komen van het Eiland van Schalkwijk, maar de wethouder heeft ambities met Fort Honswijk die de gemeente Houten ver overstijgen. En in die zin is dat ook gelukt, want de klachten komen ook uit omliggende gemeenten en verder daarbuiten. Hij heeft nog geen reacties in het Chinees gezien of in het Japans, maar het zou hem niet eens verbaasd hebben als die er ook kwamen. Want de wethouder wil Honswijk de allure geven van bijvoorbeeld de Kinderdijk. Het zou zelfs een attractie van formaat moeten worden. Maar Honswijk is geen attractie en moet dat ook niet worden. Het ligt midden in een natuurgebied tussen de dorpjes aan een lange, smalle dijk. Keer op keer zijn die bezwaren naar voren gebracht: bij de kwartiermaker, bij de wethouder, in de rondetafelgesprekken - en het leverde maar niets op. De SGP heeft in nauwe samenwerking met andere oppositiepartijen, waaronder GroenLinks, steeds

gepleit voor uitstel, betere plannen, betere stukken en ga zo maar door. De oppositie werd scheef aangekeken toen zij een derde rondetafelgesprek voorstelde, maar wat is de SGP blij dat dat verzoek is doorgezet. Want zij vreest dat een tussenvoorstel van de coalitiepartijen er anders helemaal niet gelegen zou hebben. Uiteindelijk, op de valreep kwam er een behoorlijk dichtgetimmerd tussenvoorstel van de collegepartijen, opgeschreven in een achterkamer - zo werd net al even gememoreerd. Het plan van aanpak blijft daarmee echter wel de stip op de horizon. En het is onduidelijk wanneer het fort overgedragen wordt. Hij wil wel de belangenorganisaties en de inwoners en al die betrokken mensen complimenteren dat zij de collegepartijen zo ver hebben gekregen en hiertoe hebben bewogen – zo ervaart hij dat zelf. Om Honswijk een perspectief te geven is er veel geld nodig. Dat snapt de SGP Houten ook. De SGP is niet tegen subsidie, niet tegen renovatie, niet tegen een mooi fort. Dat is dus geen probleem, dat is een kans. Maar wanneer wordt het een probleem? Als het een drukmiddel wordt om snel aan besluitvorming te gaan doen: dan wordt het een probleem. Want naar verluidt zou Houten alleen met een snel besluit kans maken op subsidie. Maar dat is helemaal niet waar. Het geld voor monumenten uit het regeerakkoord - dat is al meermalen aangehaald - blijkt over meerdere jaren verdeeld te worden; de voorwaarden zijn nog helemaal niet bekend; maar dit wordt wel naar de oppositie toe gebruikt als argument om nu maar snel te besluiten omdat de gemeente daar anders geen kans op zou maken. Dat is toch geen onderbouwing voor een voorstel? De SGP ervaart dat als doordrukken. En vraagt zij naar de onderbouwing, dan wordt er snel wat informatie opgesteld, komt Honswijk op het lijstje van de provincie en wordt er verder verwezen naar stille diplomatie. Dat er gelobbyd moet worden voor miljoenen en dat er dan deuren opengaan en potten met geld, snapt de SGP ook wel. Maar dat kan toch niet als oncontroleerbare basis liggen onder zo'n besluit als nu voorligt? Daar komt dan nog te laat aangeleverde informatie bij, ontbrekende informatie, verkeerd voorlichten van de raad - het voorbeeld van de Zoogdierenvereniging is al genoemd. Hij komt nu nog even terug op het voorstel van de collegepartijen. Het is een nobel initiatief - dat wil hij echt wel erkennen. Het is echt een poging om dichterbij te komen bij die weerstand. Maar zou dit initiatief er ook liggen als die weerstand er niet gekomen was? Dan had de SGP het namelijk nog steeds geen goed plan gevonden. Wat erger is, is dat het plan waar nu juist zoveel weerstand tegen is gewoon op tafel blijft liggen, zelfs als een 'maximaal gewenst scenario' en 'stip op de horizon'. Daarbij biedt amendement 099-2017 geen enkele zekerheid dat dit scenario niet in de binnenzak van de wethouder meegaat naar OCW om geld op te halen; dat kan gewoon nog steeds, en misschien gaat de wethouder dat ook wel doen - men zal het zo dadelijk wel horen. De SGP heeft dat vertrouwen niet. De optelsom van het gelopen proces, de slechte participatie, de niet onderbouwde haast, verkeerde of ontbrekende informatie en het gegeven dat de wethouder het huidige plan van aanpak als stip op de horizon blijft zien, leidt bij de SGP tot de vraag aan de wethouder of hij bereid is dit dossier over te dragen aan een andere wethouder. Dat zou de SGP meer vertrouwen geven. Het is een zware vraag, maar de problematiek is ook zwaar. Als de wethouder hier niet toe bereid is, zal de SGP een motie indienen. Tot slot: de SGP houdt van Honswijk, en wil daarin niemand tekort doen, ook de wethouder niet, de collegepartijen niet, de belangenorganisaties niet, de inwoners niet; iedereen houdt van Honswijk. Maar de SGP houdt ook van een goed proces en een breed gedragen plan, en zal daarom noch het raadsvoorstel noch het amendement van de coalitie steunen.

De **voorzitter** heropent de vergadering na een schorsing van 5 minuten om wethouder Geerdes gelegenheid te geven zich te beraden op de beantwoording.

Wethouder **Geerdes** beantwoordt de bijdragen uit de raad in eerste termijn. Iets meer dan een jaar geleden heeft de raad ingestemd met de aankoop van Fort Honswijk. Bij de overdracht van het fort en ook voordien al werd gezegd dat dit een heel dapper besluit was, wat soms ook met een ondertoon gezegd werd van 'weet u waar u aan begint'. Het college gaf vorig jaar ook al aan dat het ook niet op elk vlak wist waar het aan ging beginnen. Want het is geen gemakkelijke opgave, waar men met elkaar voor staat: een nieuwe functie voor een groot terrein

van 13 ha. in een kwetsbaar gebied, met daaraan gekoppelde doelstellingen zoals versterking van het landschap en de flora en fauna, ontwikkeling van het Eiland van Schalkwijk met nieuwe economische dragers, beperkte mobiliteit, en de zoektocht naar een dekkende exploitatie voor langere termijn. Afgelopen jaar is er ook gewerkt aan een aantal van die randvoorwaarden, zoals de mobiliteitsvisie en het jaarrond ecologisch onderzoek. En er is gewerkt aan een plan van aanpak. Er zijn informatieavonden geweest en er is met zeer veel instanties en betrokken organisaties gesproken; participatie met als insteek: mee weten en mee denken. Maar laat heel helder zijn dat ook voor hem volstrekt duidelijk is dat verschillende mensen zich in dit proces onvoldoende betrokken hebben gevoeld. Het is voor hem dan ook volstrekt logisch dat vanuit de informatiefase die men met elkaar de afgelopen maanden heeft bewandeld, het amendement zoals dat vandaag door de coalitiepartijen is ingediend, voorligt. Hij zal de tekst en bedoeling van dit amendement niet opnieuw voorlezen, die zijn de eerste paar uur voldoende voor het voetlicht geweest. Het is helder wat er in het amendement beoogt wordt. Waar iedereen het in een geval over eens is - naast de gezamenlijke liefde voor het fort - is dat men aan de slag moet om middelen bij elkaar te krijgen om met de restauratie te gaan beginnen. Men is het er ook over eens dat men dit geen gemeentelijk geld wil laten zijn. De grootste kans op korte termijn doet zich voor in de middelen die het kabinet ter beschikking heeft gesteld in het regeerakkoord. De regeling is er inderdaad nog niet, dus er is ook geen 100% duidelijkheid over de noodzaak van een stichting voor deze regeling, maar de lobby is al volop aan de gang: de paleizen Soestdijk, kerken van Breda en ga zo maar door, allemaal prominent erfgoed wat men in Nederland heeft, kloppen al lang bij de minister op de deur. En dat moet Houten ook gaan doen, want het is van belang dat de gemeente zo hoog mogelijk op de lijst komt te staan om in aanmerking te komen voor een passend bedrag. Het IPO heeft vorige week een uitvraag gedaan aan de provincies om de zogenaamde kanjermonumenten, waar een lijst van bestaat, op korte termijn te actualiseren. Dat betekent dat Houten haar verhaal klaar moet hebben staan. Honswijk moet namelijk op die lijst komen - en dan heeft men het nog niet over fondsen en loterijen, waarvan in ieder geval zeker is dat die niet aan overheden uitkeren. Verder was ook overdracht aan een stichting, zij het op lange termijn, altijd al een uitgangspunt ook van het concept 'te gast'. Er is ook in het rondetafelgesprek met elkaar besproken dat dit niet de enige reden is voor oprichting van een stichting, maar dat daar vier redenen voor zijn. Ook die zal hij niet allemaal weer gaan noemen. Wat betreft de economische kant van het plan snapt hij de zorgen over de ambities met betrekking tot het programma. Maar helemaal nieuw is dit ook niet. De heer Van Vliet noemde zelfs al het programma Linieland waarin een beeld werd geschetst van een mogelijk programma. Maar ook in het raadsvoorstel van vorig jaar over de aankoop van Fort Honswijk zat een marktverkenning - zoals de heer Speksnijder al aanhaalde - waarin functies die het college in het plan van aanpak heeft genoemd gewoon ook als kansrijk zijn neergezet. In datzelfde document is letterlijk sprake van het op de kaart zetten van Honswijk als publiekstrekker van regionale en internationale allure. Dat biedt namelijk ook kansen voor het gebied en de mogelijkheid om echt invulling te geven aan de doelstellingen uit de structuurvisie Eiland van Schalkwijk, waarin die nieuwe economische dragers van het gebied zo van belang zijn om woningbouw buiten de deur te houden. Maar er is ook een keerzijde, en die zit in de druk die zo'n andere functie van het gebied met zich meebrengt. Dat betekent dat men gehouden is aan randvoorwaarden, en de belangrijkste zijn die inzake ecologie en mobiliteit. Met beide is de gemeente al aan de slag, en in het vervolgproces moeten de economische kansen langs de meetlat van deze randvoorwaarden gelegd blijven worden. Nogmaals, gaat de gemeente hier uiteraard geen wetten overtreden. Het maken van die afwegingen is dus een *proces* en geen *project*. Dat is in het plan van aanpak teveel als project neergezet, en zeker vanuit de inspraak de afgelopen maanden heeft het college zelf ook al aangegeven dat het dit veel meer als proces wil gaan benaderen. Hij kan zich daarom vinden in de voorgestelde fasering. Er moet veel uitgezocht en onderzocht worden, en maatschappelijke partijen kunnen bij het invullen van die randvoorwaarden en het hanteren van de meetlat een rol vervullen. Dit moet actiever gebeuren dan in de afgelopen periode is gebeurd. En in welke vorm dat moet gebeuren, ook dat wil hij met de

betrokken partijen gaan bespreken: komt er een klankbordgroep, wie gaat er in de raad van toezicht, waar gaat men mee aan de slag. En de eerste gesprekken om de relaties te verbeteren zijn inmiddels gestart.

De heer **Van den Berg** (SGP) begrijpt dat de wethouder het logisch vindt dat het amendement van de collegepartijen vanavond voorligt en dat hij de fasering met de knip goed vindt. Maar een paar dagen geleden heeft de wethouder gezegd dat hij dat geen goed idee vond. Wethouder **Geerdes** antwoordt dat men in een informatiefase heeft gezeten en vindt dat dat tweerichtingsverkeer mag zijn. Op het moment dat hij een plan van aanpak presenteert is het in handen van de raad. Maar zeker op dit moment acht hij het ook goed om mee te luisteren en mee te bewegen op de gevoelens die er vanuit de samenleving naar voren komen. In zijn perceptie is dat ook vanuit de coalitiepartijen gedaan. Daar is dit amendement uit voortgekomen. Dit amendement geeft naar zijn mening op een goede manier invulling aan waar de gemeente voor staat: èn ervoor zorgen dat men met de restauratie van Honswijk aan de slag gaat; maar ook kijken wat voor programma, wat voor functie en wat voor economische bedrijvigheid er op dat fort zou kunnen plaatsvinden, en dat alles ook nog eens in samenspraak met de inwoners. De heer **Van den Berg** (SGP) heeft de wethouder niettemin een paar dagen geleden horen antwoorden dat hij datgene wat nu in feite voorligt, onverstandig vindt. Hij vraagt zich af hoe het kan dat de wethouder dit nu zo anders beoordeelt dan eerder. Wethouder **Geerdes** wil heel erg voorzichtig zijn en aan de ene kant goed in de gaten blijven houden dat de middelen die voor Honswijk nodig zijn, binnengehaald kunnen worden om het fort een nieuwe economische functie te geven. En aan de andere kant kijken hoe ervoor gezorgd kan worden dat er ook mensen geïnteresseerd kunnen worden om daadwerkelijk te ondernemen op Fort Honswijk. Daar zit een bepaalde balans in en spanning op die je ook niet als project kunt neerzetten. Het wordt een proces waarin goed met elkaar samengewerkt zal moeten worden om te zorgen dat het dit uiteindelijk gaat opleveren.

De heer **Wendrich** (HA!) heeft nog een vraag over de participatie. De wethouder zegt te begrijpen dat mensen zich onvoldoende betrokken of geïnformeerd voelen, maar zegt vervolgens dat het college wel veel heeft gedaan – waar de heer Speksnijder ook al op reageerde – en zegt dan later dat de gemeente nog meer aan participatie moet gaan doen. Hij vraagt of de wethouder daarmee zijn eigen werk van het afgelopen jaar als onvoldoende kwalificeert, waardoor eigenlijk het plan dat nu voorligt ook geen weerspiegeling is van echte participatie. Wethouder **Geerdes** ziet dat niet zo. Hij denkt dat het goed is geweest dat het college heeft laten zien wat de ambitie voor de lange termijn voor Fort Honswijk is. En dat het in de volgende fase waarin al dit soort zaken ook wordt uitgewerkt, wel van belang is om op een ander niveau van participatie in te steken. Want ook mee-weten staat bij het college hoog op de participatieladder. Maar voor datgene wat het college nu gaat doen, het uitwerken en daadwerkelijk invulling geven aan de kaders in de masterplanfase, wil hij een andere insteek kiezen.

De heer **Speksnijder** (CU) wil even voortborduren op de vraag van de heer Van den Berg. Want in datzelfde collegememo was een volgende vraag of de stichting al de boer op kan voor subsidies als de eigendomsoverdracht nog niet is verricht. Het amendement zegt: wacht nu nog maar even met die eigendomsoverdracht. Maar de wethouder zegt in de beantwoording dat dat kan, maar dat de kansrijkheid daarmee wel sterk afneemt. Hij vraagt op basis waarvan de wethouder het amendement nu wel een goed plan vindt. Wethouder **Geerdes** antwoordt dat amendement 099-2017 voorziet in de oprichting van een stichting, als stap één. Maar het amendement zegt ook dat als een van de subsidiegevers zou eisen dat het fort dan wel moet zijn overgedragen, het college die overdracht dan ook kan organiseren. Daar geeft het amendement de ruimte voor die het college graag heeft. De heer **Speksnijder** (CU) vraagt of de conclusie van mevrouw De Groot dan ook klopt dat het best zou kunnen dat het fort over een week al kan zijn overgedragen - afhankelijk van hoe het loopt met de aanvragen. Wethouder **Geerdes** antwoordt ontkennend. Hij heeft in het rondetafelgesprek ook al aangegeven dat het

college na dit raadsbesluit – maar niet al in de eerste week van januari - verder gaat met het uitwerken van de stichting. Er moeten nog profielen opgesteld worden voor bestuursleden, het college wil nog met betrokken partijen spreken over wie er in de raad van toezicht gaan zitten. Vervolgens moet alles nog bij de notaris worden geregeld. Dus voordat je zover bent dat er daadwerkelijk een stichting is en geen stichting 'i/o' ben je echt wel een maand of 3,4 verder. Hetgeen neerkomt op de termijn waar mevrouw De Groot het net ook over had.

Wethouder **Geerdes** vervolgt zijn beantwoording en wil nog even ingaan op het concept 'te gast'. Want daar is het college wel degelijk mee aan de slag geweest het afgelopen jaar. Het fort is open geweest voor een aantal evenementen. Inmiddels hebben ook drie ondernemers een plek gevonden op Fort Honswijk. Het college is conform het raadsvoorstel van vorig jaar ook gestart met de restauratie van het poortgebouw; dat is vandaag opgeleverd. Ook daar bevinden zich weer ruimten in waar ondernemers in gehuisvest kunnen worden. Maar daar is het afgelopen jaar ook de ervaring opgedaan dat waar het gaat over de instandhouding van die gebouwen, het ondernemers-klaar krijgen van de gebouwen en ook het type ondernemer dat daar uiteindelijk zijn plek vindt, daar niet de middelen uitkomen waarmee je op lange termijn het fort kunt exploiteren. Dus het concept 'te gast' wordt toegepast, maar in beperkte vorm. En nog een ander punt dat ook in het raadsvoorstel van de aankoop staat, betrof de bepaling "overigens mag het concept 'te gast' geen blokkade vormen voor eventuele grootschalige, meer definitieve ontwikkelingen als zich hiervoor binnen de periode van vijf jaar kansen voordoen. Het concept is een middel, maar geen doel op zich." Op die manier is ook in het vorige raadsvoorstel al aangegeven dat men met elkaar aan de slag is voor de periode na vijf jaar. Maar die periode dient zich ook al snel aan. Want neem bijvoorbeeld een restaurantfunctie. De gemeente gaat komend jaar aan de gang met het opstellen van een masterplan. Daar zit zo'n functie in. Daarvoor moet er nog een bestemmingsplan opgesteld worden, er zal bijv. nog iets gebouwd moeten worden. Dan zit je al heel snel op die periode van vijf jaar. Dus dat moment nadert misschien veel sneller dan je verwacht als je kijkt naar het concept 'te gast'.

De heer **Wendrich** (HA!) hoort de wethouder iets zeggen over de kansen voor economische ontwikkelingen op het fort. Er is gezegd dat er een maximaal exploitatieverlies gemaakt kan worden. Zegt de wethouder nu eigenlijk dat de ontwikkeling ook afgelopen jaar al richting zo'n maximaal exploitatieverlies ging? – zo vraagt hij. Wethouder **Geerdes** antwoordt dat het college daarin wel sneller heeft geleerd dan bij de aankoop van het fort werd voorzien. Maar dat staat in het raadsvoorstel ook aangegeven: dat, wil je komen tot een kostendeekkende exploitatie, je sneller de functies die voor de langere termijn zijn voorzien zal moeten realiseren. En daar komt nog iets bij wat het college daarover ook hoort en wat zich ook goed laat indenken. Dat is namelijk dat als je een initiatiefnemer voor bijv. een restaurant op Fort Honswijk, vraagt om dan € 1 mln. in de restauratie van het fort te steken, je de logische vraag krijgt om te zorgen voor een voldoende bezoekersstroom naar het fort om zo'n restaurant behoorlijk te kunnen exploiteren en te zorgen dat het fort er wel netjes bij staat. Dat hangt met elkaar samen. Dat spel c.q. samenspel gaat men in het proces de komende jaren meemaken. De heer **Van den Berg** (SGP) vindt dat de wethouder datgene wat hij nu zegt, natuurlijk van tevoren had moeten bedenken en niet pas na 2 jaar onder een heel ander scenario. Hij hoort de wethouder zeggen dat het college snel zag dat het fort niet genoeg zou opbrengen. Maar in zijn perceptie was vooral toen de nieuwe kwartiermaker in beeld was, de sky ineens de limit. Volgens hem is dat de verandering die heeft plaatsgevonden. Hij vraagt of dat klopt. Wethouder **Geerdes** antwoordt dat het logischerwijs bij het werk van een kwartiermaker hoort om daarmee aan de slag te zijn. Daar is de kwartiermaker voor aangesteld. De heer **Van den Berg** (SGP) wil daar graag op reageren. Er is iemand aan boord gehaald die voor zijn gevoel met zijn netwerk en zijn plannen het plan tot megalomane proporties opblies die ineens alles overstegen. Zit daar nu niet eigenlijk de kwestie, zo vraagt hij. Wethouder **Geerdes** ziet dat totaal niet zo. Bovendien wil hij daar zelf als verantwoordelijk portefeuillehouder op aangesproken worden, wat overigens ook wel gebeurt, men heeft het ook wel over de megalomane ideeën van de wet-

houder, maar dat hij vindt hij ook prima, daar staat hij hier voor. Maar hij gaf net ook aan dat wat er in die plannen staat, nog uitgewerkt moet worden; dat dat moet passen binnen de gestelde kaders; en dat men het vorig jaar bij het raadsvoorstel, maar zelfs al bij het vaststellen van het programma Linieland, al had over verblijfsrecreatie, een havenfunctie, over restauratie. De SGP weliswaar niet, zo beaamt hij. De SGP heeft daar tegen gestemd en is in die zin heel consequent. Wel zou de SGP nog consequenter zijn door te zeggen dat de gemeente zo snel mogelijk van het fort af moet, want de SGP was eigenlijk helemaal geen voorstander van de aankoop. Maar de SGP moet het dan ook niet doen voorkomen alsof het college in het plan van aanpak ineens ideeën, mogelijke ontwikkelingen heeft genoemd die tot nu tot helemaal niet voorzien waren, want dat is gewoon niet waar.

De heer **Zandbergen jr. (ITH)** heeft even een aanvullende vraag. In het raadsvoorstel van 2016 is sprake van een exploitatietekort van € 945.000,- over een periode van 5 jaar. Maar nu schijnen er ineens miljoenen nodig te zijn. Wat is er nou precies in een jaar tijd gebeurd? Wethouder **Geerdes** legt uit dat de laatste bedragen die de heer Zandbergen jr. noemt, bedragen zijn op het moment dat het fort gerestaureerd wordt en tot ontwikkeling komt, en er ook daadwerkelijk bedrijvigheid is. Als de gemeente nu verder niets doet maar met vrijwilligers of mensen van de buitendienst zorgt dat het fort in stand blijft en dat er geen ongelukken gebeuren, dat het veilig is, kom je met de exploitatielasten zoals die vorig jaar zijn voorgespiegeld, passend voor het concept van die tijdelijkheid voor 5 jaar, een heel eind. Maar als je verder in dat proces komt en al wilt kijken wat de mogelijkheden zijn voor marktontwikkelingen, betekent dat dat er investeringen gedaan worden in het fort. En op het moment dat die investeringen gedaan zijn, wordt ook wat er in het fort gehuisvest wordt en het onderhoud daaraan onderdeel van de totale exploitatie. Dat maakt deze uitgangspunten bij de financiële berekeningen anders dan in het raadsvoorstel van vorig jaar. De heer **Zandbergen jr. (ITH)** heeft dan in lijn met wat de SGP zei de vraag of dat megalomane nu noodzakelijk is voor een dekkende exploitatie, of dat het meer een hobby of iets nieuws is van dit college. Wethouder **Geerdes** legt uit dat als je de exploitatie helemaal op een nulniveau zet, en je bij wijze van spreken als gemeentebestuur bij toerbeurt ook wat mee komt helpen aan het onderhoud, je een heel eind komt en het die 5 jaar wel uitzingt. Maar dan wordt er niet geïnvesteerd in nieuwe ondernemingen en niet in de restauratie, terwijl dat juist tot de belangrijke doelstellingen behoort die men als gemeentebestuur ook heeft en had. Dus in die zin geeft het college juist invulling aan het raadsbesluit van vorig jaar. Hij komt in dit verband ook nog even op de kwestie in hoeverre het college nu afwijkt van dat raadsbesluit. De reden dat hij hiermee naar de raad komt, is dat het college daar inderdaad van afwijkt. Anders had hij zich hier niet nader hoeven te verantwoorden en was hij gewoon doorgegaan omdat het binnen de kaders paste. Het gaat om twee verschillen met vorig jaar. Hij heeft net een toelichting gegeven op het verschil met het concept 'te gast'. En voor de rest wil het college gaan afwijken van het ruimtelijk kwaliteitskader, dat heel duidelijk zegt dat de vleermuizen in het torenfort dienen te blijven. Het college wil kijken of er mogelijkheden zijn om het torenfort toch het jaar rond beleefbaar te maken. Dat wil niet zeggen dat het college het dan gaat afsluiten voor het publiek, maar wel dat het college gaat kijken wat de mogelijkheden zijn. Dat is een verandering van uitgangspunt, en mede de reden dat hij hiermee naar de raad komt. Een bekeken zaak is dat zeker nog niet, maar het college vindt het interessant genoeg om toch te kijken of dit mogelijk is. Maar wat het college in geen geval zal doen bij het zoeken naar die mogelijkheden is de Flora- en faunawet overtreden; want ook die suggestie is wat hem betreft de afgelopen maanden wat teveel opgeklonken.

De heer **Wendrich (HA!)** begrijpt dat de wethouder feitelijk gewoon wil onderzoeken of het oprekken van de grenzen van het voorstel van vorig jaar kan leiden tot het daadwerkelijk invullen van meer kansen. Dat hij niet zeker weet of dat lukt, maar dat wel graag wil onderzoeken. Wethouder **Geerdes** beaamt dat het daar op neer komt. De heer **Wendrich (HA!)** ziet dit niet zo staan in het voorstel. Wethouder **Geerdes** verwijst voor zijn antwoord nogmaals naar zijn

voorbeeld van een restauranthouder die graag iets wil ondernemen op het fort maar aangeeft dat het hem wel erg zou helpen als men ook 's winters in het torenfort zou kunnen kijken. Dat is iets wat het college gewoon ook wil gaan proberen; om dit niet alleen maar als bedreiging voor de restauratie te zien maar juist te kijken of dit niet tot een belangrijke asset van het fort te maken valt, ook in de vorm van educatie en dergelijke. De heer **Wendrich** (HA!) oppert dat de wethouder dat toch op zich kan onderzoeken en dan in de raad kan komen melden of dat gelukt is. Wethouder **Geerdes** antwoordt dat het college dit eigenlijk zo snel mogelijk wil gaan combineren, wil kijken of er niet nu al voorzieningen getroffen kunnen worden om nu al extra voorzieningen voor vleermuizen aan te leggen.

Mevrouw **De Groot** (GL) wil nog even doorvragen over de exploitatie. In het plan van aanpak staat dat het nu heel anders moet dan vorig jaar, en dat diskwalificeert de exploitatie die vorig jaar voorlag. Ze vraagt hoe de wethouder het verklaart dat zijn experts het vorig jaar blijkbaar zo mis hadden en of hij eigenlijk wel kan garanderen dat hij volgend jaar niet hoeft te komen vertellen dat de exploitatie ook dit jaar verkeerd is voorgerekend. Waarom zou je elk jaar maar weer moeten geloven wat er in dat jaar voorgespiegeld wordt als de wethouder zelf zegt dat het zo fout is gegaan? Wethouder **Geerdes** kan geen kaart uittekenen waarop hij precies kan laten zien welk gebouw waar staat, met welke functie, en hoeveel euro's daar verdiend worden. Men moet een proces ingaan. En een van de waardevolle opbrengsten van de afgelopen tijd is wat hem betreft ook dat er wel een ambitie in het plan van aanpak staat, maar dat men daarbij blijkens de gesprekken van de afgelopen tijd ook maar zo een aantal drempels kan tegenkomen die maken dat die stip op de horizon, c.q. dat eindbeeld, niet gehaald gaat worden. Als de gemeente iets op flora- en faunagebied tegenkomt dat onoverkomelijk is, of op mobiliteitsgebied iets tegenkomt wat noopt tot het achterwege laten van een investering, kan het goed zijn dat het college met een uitwerking komt die weer anders is dan de nu voorziene stip op de horizon. Maar dat is, denkt hij, juist ook de vraag van mensen die de afgelopen maanden hebben ingesproken, die gewaarschuwd hebben voor onneembare drempels. Hij denkt dat dat een heel reële inspraak is geweest. Zelf heeft hij in respons daarop al een beweging in de collegebrief gemaakt, maar ook het amendement van de coalitie voorziet in die beweging.

De heer **Speksnijder** (CU) begreep eerst dat de wethouder de participatie echt wil gaan invullen. Twee minuten later ging het debat over de exploitatie waar eigenlijk alles voor moet wijken en blijkt de wethouder bereid om te onderzoeken of de vleermuizen niet het torenfort kunnen verlaten omdat het torenfort nodig is voor de exploitatie. Echter, alle insprekers, alle deskundigen die tot nu toe aan het woord geweest zijn over vleermuizen, zeggen dat dat onbegonnen werk is; dat de wetgeving het verbiedt; dat die dieren 10 tot 15 jaar nodig hebben om sowieso aan een nieuwe habitat te wennen als ze al van plan zijn te verkassen. Hij vraagt hoe serieus de wethouder de participatie nu neemt als dit geluid al zo duidelijk is. Waarom zou je het dan nog onderzoeken? Je kunt toch ook gewoon zeggen dat je dat, gehoord de inbreng van de deskundigen, niet gaat doen? Wethouder **Geerdes** voelt zich niet zo aangesproken door een redenatie dat je een voornemen maar helemaal niet moet uitvoeren als je niet zeker weet of het misschien kwaad kan. Het college heeft gewoon bepaalde ambities met het fort en zou graag zien dat de gemeente ook binnen de kaders van de Flora- en faunawet die beweging wel gaat maken. De termijnen van 10 tot 15 jaar die de heer Speksnijder noemt, kloppen. Maar laat men dan maar eens kijken of men in die 10 tot 15 jaar tot een aanpak kan komen. De heer **Speksnijder** (CU) vindt dit nog niet echt een antwoord op zijn vraag wat de wethouder doet met de inspraak van zoveel deskundigen als het gaat over dat torenfort. Wethouder **Geerdes** antwoordt dat die vraag het afgelopen jaar op een andere manier is geformuleerd, ook naar de deskundigen toe. Het college heeft hen gevraagd wat zij belangrijk vinden: de vleermuispopulatie of het torenfort. Bovenaan in de beantwoording kwam te staan dat de vleermuispopulatie in stand moet blijven. Maar waar de vleermuizen precies zitten, is natuurlijk niet het eerste belang. Dat betekent dat er ook wel mogelijkheden zitten. Maar het ministerie

heeft inderdaad in het vorige verkoopproces gezegd dat zij de kansen daartoe erg klein acht. Die kans is inderdaad klein, maar het college wil er wel mee aan de slag.

Mevrouw **De Groot** (GL) vraagt of de wethouder hiermee aangeeft dat hij bereid is om 10 tot 15 jaar te wachten om te kijken wat de vleermuizen doen. Wethouder **Geerdes** antwoordt dat de gemeente zo snel mogelijk gaat kijken wat de vleermuizen doen, maar pas ruimtes in gebruik kan nemen op het moment dat er geen vleermuis aanwezig is. Dat is heel helder.

Wethouder **Geerdes** vervolgt zijn beantwoording en komt nu op het verwijderen van groen en bebouwing het afgelopen jaar. Wat bebouwing betreft die ook al in het ruimtelijk kwaliteitskader stond aangemerkt als 'te slopen' is er bij die sloop en ook bij de werkzaamheden ten aanzien van het groen de afgelopen tijd een deskundig bureau betrokken geweest. Mevrouw **De Groot** (GL) wil graag weten welk bureau dat was. Het was niet de Zoogdierenvereniging, neemt zij aan. De **voorzitter** vindt dit soort operationele vragen geen onderdeel van beraad. Mevrouw **De Groot** (GL) licht verder toe dat zij ook in haar betoog in eerste termijn, heeft gevraagd wat de gevolgen zijn van het huidige verwijderen van groen. Daarmee verandert de gemeente namelijk het leefgebied van de vleermuizen. Wat voor gevolgen gaat dat hebben. De wethouder zegt dat deskundigen dat wel onder de loep hebben, maar zegt net zelf ook dat hij misschien pas over 10, 15 jaar kan aangeven wat het verschil is in gedrag van de vleermuizen. Haar vraag is dus wat voor gevolgen dit gaat hebben voor de vleermuispopulatie. Wethouder **Geerdes** gaat ervan uit dat er geen gevolgen voor de vleermuizenpopulatie zullen zijn omdat het college daarover een deskundig advies heeft opgevolgd. Die expert heeft precies op het hele terrein bekeken welke vegetatie moet blijven staan en welke weg kan. Ook bij de sloop van de gebouwen zijn er vooraf maatregelen genomen zodat de vleermuizen op een andere plek kunnen komen; de RUD heeft ook meegekeken hoe de gemeente dat gedaan heeft en heeft ook na afloop gekeken of dat allemaal correct is gedaan. Dat zijn zaken die gewoon goed zijn verlopen. De **voorzitter** vraagt de wethouder om zijn betoog te gaan afronden.

Wethouder **Geerdes** wil afrondend nog iets zeggen over de status van het plan van aanpak en hoe het college daarmee verder gaat. Het is heel belangrijk dat op het moment dat het college in gesprek gaat met een ministerie of met andere partijen die bereid zijn om de gemeente subsidie te verlenen, het college dan wel duidelijk laat zien waar het mee aan de slag is. En de eerste ambitie is nu om met de restauratie aan de slag te gaan. Maar het college laat ook zien dat er een kostendekkende exploitatie van het fort mogelijk is. Daar verhoogt de gemeente haar kansen ook mee, want een van de lessen vanuit overheden die eerst subsidie kwamen halen – zo zegt hij richting de heer Speksnijder – en daarna forten gingen opknappen, is wel dat ze daarna ofwel failliet bleken te gaan of geen sluitende exploitatie bleken te hebben. Daar zijn ook legio voorbeelden van in de omgeving. En dat is ook de reden dat de overheid juist steeds meer zegt dat zij misschien wel wil bijdragen, maar niet wil dat er dan een object blijft staan dat eeuwig aan de subsidiekraan blijft lurken. Dus dat vindt hij ook een heel terechte vraag. Daarom is het wel van belang om aan te geven dat de gemeente inderdaad een participatietraject gaat lopen dat van invloed is op wat er uiteindelijk gaat gebeuren, maar dat men wel met elkaar gaat werken aan een sluitende exploitatie voor het fort.

De heer **Van den Berg** (SGP) vindt dit nu net de kern van het probleem. Hij ziet op dit punt overigens ook een verschil tussen de coalitiepartijen, maar goed: de wethouder zegt met twee een beetje omslachtige zinnen dat hij dit plan in zijn binnenzak stopt als hij subsidie gaat ophalen. En dat is nu juist waar de SGP grote zorgen over heeft. Hij vindt het wel eerlijk dat de wethouder dit zegt, volgens hem leven er bij de andere collegepartijen wat andere beelden. Maar hij snapt het ook wel, want wie gaat er nou miljoenen uitkeren aan een fort zonder plan? Dat zou je als subsidiegever toch niet doen. Dat zou raar zijn. Dus natuurlijk heeft de wethouder ook een plan nodig. Maar de SGP zegt dan: wacht nou nog even en kom dan in één keer met een coherent, consistent geheel. De wethouder echter, wil nu knippen, wil haast maken.

Dat is onverstandig; de SGP zegt: niet doen. Maar als hij het wel heeft, stopt de wethouder dit plan in zijn binnenzak om subsidie op te halen, en daar heeft de SGP grote problemen mee. Wethouder **Geerdes** herhaalt dat hem al een hele tijd helder is dat de SGP daar problemen mee heeft, want de SGP heeft al voordat de informatiefase ingegaan werd, aangegeven dat zij tegen was. Maar in zijn ogen ligt er nu een heel goed amendement dat recht doet aan datgene wat er in de informatiefase is opgehaald.

De heer **Zandbergen jr.** (ITH) vraagt in aanvulling op de duidelijkheid die de SGP wil hebben over een voornemen van de wethouder om met het plan op zak toch de subsidie te gaan ophalen, of de wethouder met dat plan in de binnenzak ook het participatietraject weer in gaat. Want de wethouder heeft ambities met het fort. Die ambities komen duidelijk uit het plan van aanpak naar voren. De wethouder heeft grote ambities. Gaat de wethouder dat participatieproces nu in met de omwonenden met als inzet om toch dat maximale te halen? Want als dat de insteek is, hoe kansrijk is dan zo'n participatietraject op voorhand nog? Wethouder **Geerdes** vindt dat een heel goed punt. Want het is niet alleen de gemeente die met het plan van aanpak een duidelijke ambitie heeft neergezet, maar ook de andere partijen waarmee de gemeente in gesprek moet gaan hebben heel helder hun loopgraven betrokken – om maar in militair erfgoed termen te blijven. Dus daar zal men met zijn allen uit moeten zien te komen. En dat is inderdaad wel een heel spannend facet. Men moet wel tot een dialoog komen, maar als mensen niet bereid zijn tot een dialoog, moet je ze ook kunnen vragen of ze wel aan de juiste tafel zitten als ze niet bereid zijn mee te denken over het plan. Want het gaat wel gewoon om doelstellingen die ook zijn vastgelegd bij de aankoop van het fort.

De heer **Wendrich** (HA!) vindt wat de wethouder nu zegt, eigenlijk precies recht doen aan wat de heer Van den Berg zegt. Namelijk, om nog even de tijd te nemen om juist, wellicht op basis van de ambitie van het college, het gesprek te voeren met alle partijen, om zo te komen tot een goed plan, en dan met dat dikke rapport van dat nieuwe plan in de binnenzak subsidies op te gaan halen. Hij begrijpt dus nog steeds dit voorstel niet.

Mevrouw **De Groot** (GL) begrijpt dat de wethouder weliswaar een participatieronde in wil gaan met dit plan, maar wel vindt dat als mensen niet met hem willen praten, het een beetje ophoudt. Maar zo kan de wethouder toch niet met participatie omgaan? Wethouder **Geerdes** vindt het lastig om met mensen die zeggen dat het proces gemanipuleerd wordt, een week later in gesprek te zijn. Als men beweert dat de gemeente bezig is de natuur te vernielen, is dat geen goede basis om met elkaar in gesprek te gaan. De gemeente is ook op allerlei plekken bezig om wel op een goede manier met elkaar in gesprek te komen, maar daar is dus nog wel even tijd voor nodig. Mevrouw **De Groot** (GL) is benieuwd hoe de wethouder reflecteert op zijn eigen houding. Want als hem dingen voor de voeten worden geworpen die hem niet aanstaan, legt de wethouder het helemaal terug bij de mensen met wie hij in gesprek moet. De wethouder zou ook kunnen kijken hoe hij het gebrek aan vertrouwen weer kan opbouwen. Je kunt toch niet zeggen dat je er geen zin meer in hebt als mensen niet met je willen praten? – zo legt zij voor. Wethouder **Geerdes** vindt dat mevrouw De Groot nu maar een deel van zijn betoog eruit pakt, want hij heeft ook in eerdere instantie al aangegeven dat het college wel degelijk op een andere manier met participatie aan de gang gaat. Hij reageerde nu ook op de vraag hoe kansrijk dat eigenlijk is, gezien de huidige stellingen die ingenomen zijn. Ook andere partijen moeten daar wel de dialoog over willen aangaan.

De heer **Wendrich** (HA!) denkt dat hier van toepassing is wat de heer Stiekema tegen hemzelf zei: je krijgt een antwoord, maar niet altijd het antwoord wat je wilt. Dat is naar zijn mening in een goed participatieproces zeker mogelijk. Daarom stelt hij nogmaals de vraag of de wethouder bereid is om met diens ambitie in gesprek te gaan met alle belanghebbenden om een goed masterplan te maken en dan terug te komen naar de raad. En dan hoeft men vandaag geen besluit te nemen. Wethouder **Geerdes** is het eens met het eerste gedeelte van deze

vraag, want het college gaat in gesprek en zal een goed participatietraject entameren dat leidt tot een masterplan dat aan de raad zal worden voorgelegd.

De heer **Speksnijder** (CU) begrijpt uit het betoog van de wethouder dat hij het amendement toejuicht vanwege de participatie, maar hoort de wethouder vervolgens argumenten gebruiken die vooral pleiten voor het plan van aanpak zoals het er ligt, en ook nog zeggen dat mensen dan een beetje leuk moeten meepraten in die participatie. Vindt de wethouder niet dat amendement 099-2017 eigenlijk beter niet ingediend had kunnen worden? – zo vraagt hij. Wethouder **Geerdes** vindt dat niet.

De heer **Van den Berg** (SGP) begrijpt dat de wethouder klaar is met zijn beantwoording maar vindt dat wel raar omdat hij een concrete en geen lichte vraag had gesteld, en dan niet begrijpt waarom die in eerste instantie genegeerd wordt. Maar hij zal de vraag dan nog een keer stellen: is wethouder Geerdes bereid dit dossier over te dragen aan een collega? De SGP heeft meer vertrouwen in een betere voortzetting van het proces – hoewel zij daar nog steeds niet achter kan staan. En de beantwoording van de wethouder heeft de noodzaak hiertoe voor de SGP eigenlijk alleen maar bevestigd en onderstreept. Wethouder **Geerdes** gaat dat niet doen. De heer **Van den Berg** (SGP) vindt het jammer dat dit antwoord niet wordt gemotiveerd, maar kondigt dan alvast aan dat hij gebruik wil maken van een tweede termijn en zo meteen ook nog even wil schorsen om te overleggen met collega's.

Mevrouw **De Groot** (GL) zou, voor er geschorst wordt, nog één vraag beantwoord willen zien. De wethouder zegt door te willen gaan met het plan van aanpak, maar als amendement 099-2017 wordt aangenomen – en daar is reeds een meerderheid voor – wordt het grootste gedeelte van het plan van aanpak van tafel gehaald en valt de wethouder dan toch terug op de kaders van vorig jaar, als staand beleid? – zo vraagt zij. Wethouder **Geerdes** ziet dat niet zo, want ook het oprichten van een stichting wordt in dit amendement meegenomen en naar voren gehaald. En in het plan van de coalitie staat ook nog steeds dat het masterplan wordt gezien als maximaal mogelijk scenario voor de toekomst. Daarmee heeft het college wel degelijk iets om mee aan de slag te gaan. Ook zit er een uitvoeringsparagraaf voor komend jaar in om te komen tot een masterplan. Er zitten dus wel degelijk nog steeds elementen in het plan van aanpak waar het college het komend jaar zijn handen nog vol aan heeft.

De heer **Stiekema** (VVD) begrijpt dat de heer Van den Berg met collega's wil overleggen en vraagt waar hij zich voor dat overleg kan melden. De heer **Van den Berg** (SGP) verwelkomt van harte iedere fractie die met de SGP wil overleggen over een kritische motie aangaande de dingen die net voorbij gekomen zijn.

De heer **Van Vliet** (D66) roept iedereen die nog met vragen over de status van het plan van aanpak zit op om punt 2 van amendement 099-2017 te herlezen. Daarin staat heel duidelijk dat het plan van aanpak geen concrete taakstelling behelst, maar slechts input voor een mogelijk scenario dient te zijn en de randen van het speelveld aangeeft van waaruit kan worden toegewerkt naar het ontwikkelscenario. De **voorzitter** kan deze oproep billijken, maar constateert ook dat amendement 099-2017 uit en te na is besproken en schorst de vergadering nu.

De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft de SGP-fractie, die deze schorsing aanvroeg, als eerste het woord in tweede termijn.

De heer **Van den Berg** (SGP) verklaart dat het gesprek en het debat zojuist voor de SGP zeer teleurstellend is geëindigd. De wethouder heeft gezegd dat hij het dossier niet wil overdragen aan een collega, terwijl dat een erkenning zou zijn van alle bezwaren die oppositiebreed heel duidelijk naar voren zijn gebracht. Ook het eenzijdige beeld wat de wethouder van participatie van inwoners heeft, geeft geen vertrouwen. Daarom wil de SGP namens de gehele oppositie

een motie van afkeuring indienen over het gevoerde beleid inzake Fort Honswijk. Dat is in feite nogmaals een oproep aan de wethouder om dit dossier overdragen aan een collega. Hij dient deze motie namens SGP, ITH, ChristenUnie, GroenLinks en Houten Anders! in.

Motie 100-2017 luidt als volgt:

Raadsvoorstelnummer: 2017-079

Onderwerp: Motie van afkeuring Fort Honswijk

De raad van de gemeente Houten in de vergadering bijeen d.d.: 19 december 2017;

gehoord de beraadslaging;

overwegende dat:

- *de gemeenteraad gevraagd wordt een besluit te nemen over de toekomst van Fort Honswijk;*
- *Fort Honswijk velen aan het hart gaat, zie ook de petitie 'Ik hou van Honswijk';*
- *er een raadsvoorstel ligt met zeer weinig draagvlak in de samenleving;*
- *de aanloop naar de raadsbehandeling erg rommelig is verlopen, met steeds ontbrekende stukken die deels nagestuurd zijn;*
- *alle betrokkenheid vanuit de samenleving en politiek niet tot koerswijziging bij de wethouder heeft geleid;*
- *ondertekenende partijen van mening zijn dat het besluit over Fort Honswijk wordt doorgedrukt;*

van oordeel dat:

- *deze procesgang niet in lijn is met de nieuwe bestuursstijl die onder meer uitgaat van goed luisteren, het aangaan van de dialoog en het rekening houden met de belangen en standpunten van de ander;*
- *onvoldoende is onderbouwd waarom er een gehaast besluit over Fort Honswijk nodig is;*
- *het voorstel fors afwijkt van de kaders die nog maar recent in een vorig raadsvoorstel over Honswijk zijn vastgesteld;*
- *de wethouder gehoord hebbende alle onrust, kritiek en verbetervoorstellen meer begrip richting zowel raad als inwoners had moeten tonen en het plan terug had moeten nemen;*

spreekt zijn afkeuring uit over het gevoerde beleid over Fort Honswijk;

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekend door Wouter van den Berg (SGP), Willem Zandbergen (ITH), René Speksnijder (ChristenUnie), Hilde de Groot (GroenLinks) en Bart Wendrich (Houten Anders!).

De heer **Visser** (CDA) begrijpt wel dat de verenigde oppositie met een mooi statement iets wil bereiken. Vervolgens bedenkt je al van tevoren dat je een motie van afkeuring of iets dergelijks gaat indienen. Zelf heeft hij echter een wethouder gehoord die krachtig zijn beleid verdedigt en die een voorstel van de coalitie omarmd heeft om een knip aan te brengen. Hij begrijpt ook eerlijk gezegd niet - maar dat heeft vast ook te maken met die vooringenomenheid - dat de oppositie niet veel enthousiaster is over amendement 099-2017; want dat amendement beantwoordt nu juist aan al die bezwaren die er bij de oppositiepartijen maar ook bij al die mensen die ingesproken hebben, te beluisteren zijn geweest. Hij hoort een wethouder die snapt waar het niet helemaal goed is gegaan, en aangeeft dat hij het beter gaat doen ook door die knip aan te brengen. De wethouder vindt dat men wel met zijn allen op deze wijze door moet gaan met het fort vanuit een verantwoordelijkheid naar Houten, Nederland en de wereld toe. Het CDA vindt het ook goed dat de wethouder daarmee doorgaat. Dus wat heeft de wethouder nu verkeerd gedaan behalve dat hij niet ja heeft gezegd op de vraag of hij zijn portefeuille wil overdragen? Overigens is dat in zijn optiek ook een beetje een vreemde vraag, want het college heeft een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het beleid zoals dat verdedigd wordt; voorstelbaar is wel dat het handiger is om het anders op te lossen als het om persoonlijke redenen niet zou lukken. Maar wat is er nu mis gegaan dat de heer Van den Berg nu dan toch besluit om met deze motie van afkeuring te komen? – zo vraagt hij. De heer **Van den**

Berg (SGP) denkt dat hij dit feitelijk al heeft gezegd. Er zijn zojuist twee heel belangrijke dingen gepasseerd en verder is het een optelsom van alles wat er vanavond is langsgekomen, waardoor de SGP onvoldoende weerklank heeft gevonden bij deze wethouder. Maar de kern is natuurlijk dat de wethouder niet weersprekt dat hij met ditzelfde plan van aanpak, waartegen zoveel weerstand is gerezen, die subsidie op gaat halen. Daarmee blijft het plan van aanpak op tafel liggen en blijven de zorgen. Hij heeft de wethouder duidelijk gevraagd om dit te weerspreken als het niet zo is. Dat heeft wethouder eenmaal en andermaal niet gedaan, en dat werd nog eens versterkt toen de wethouder er blijk van gaf om niet met de mensen te gaan praten c.q. open te staan voor een gesprek met hen als er zij er heel anders in staan. Het zou voor de SGP een erkenning zijn van al deze bezwaren als het dossier wordt overgedragen. Dat is de reden dat de SGP met deze motie komt.

Mevrouw **De Groot** (GL) kan ter aanvulling motiveren waarom ook GroenLinks deze motie heeft ondertekend. Inderdaad staat daarin centraal het behoud van het plan van aanpak als uitgangspunt en lobbyinstrument. Maar zij is vooral ook geschrokken van de laatste woorden van de wethouder, waaruit blijkt dat hij geen enkele zelfreflectie toepast c.q. aangeeft dat hij dit anders gaat aanpakken. De wethouder houdt het erop dat anderen stellingen hebben ingenomen en dat er met hen niet te praten valt. Dat vond zij geen goede insteek van hoe je met mensen omgaat. Dit zijn heel betrokken mensen (*zo zegt zij onder verwijzing naar de tribune*).

De heer **Speksnijder** (CU) geeft aan dat hij uit volle overtuiging mee heeft getekend met motie 100-2017. Hij heeft iets anders beluisterd bij de wethouder dan de heer Visser. Hij is geschrokken van de beantwoording van de wethouder, en gaandeweg zijn betoog werd die ervaring alleen maar erger. En het laatste wat de wethouder zei over de insprekers en de manier waarop dat volgens hem zou moeten gaan, heeft wat hem betreft de deur dicht gegooit.

De heer **Zandbergen jr.** (ITH) is ook erg verbaasd over de observatie van de heer Visser, waar deze aangeeft wat er nu fout is gegaan; want volgens hem heeft men de afgelopen twee uur juist daarover gesproken. ITH ondertekent motie 100-2017 ook, in het voortraject is gezegd: 'Houten maken we samen'. Omwonenden, belangenorganisaties zijn echter onvoldoende gehoord, onvoldoende betrokken. En uiteindelijk komt er een motie waarin gezegd wordt: okay, er komt opnieuw een participatietraject aan – terwijl de inzet van de wethouder nog steeds het oude plan van aanpak met die grote ambities is. Dat is window dressing, en door die window dressing van de wethouder haalt ITH een grote streep.

De heer **Wendrich** (HA!) legt uit wat voor Houten Anders! de redenen zijn om mee te tekenen met motie 100-2017. Dat doet de fractie niet alleen vanwege de woorden van de wethouder, maar ook omdat Houten Anders! er gewoon niet van overtuigd is dat de wethouder serieus meent dat hij een participatietraject in wil. Dan zou de wethouder namelijk ook zijn meegegaan met het voorstel om voorliggend besluit uit te stellen. Maar dat doet de wethouder niet, en daarom heeft Houten Anders! er geen vertrouwen in.

De heer **Stiekema** (VVD) wil nog graag aangeven dat hij de laatste opmerking van de wethouder anders heeft beluisterd. Hij heeft de wethouder horen zeggen dat het college beweegt door het plan van de coalitie te omarmen en dat hij hoopt dat degenen met wie hij gaat praten, ook bewegen. Dus hij begrijpt niet waarom daarover zo'n afkeuring wordt uitgesproken.

De heer **Van Vliet** (D66) had dezelfde indruk als de heer Stiekema over de woorden van de wethouder.

Mevrouw **Dubbink** (PvdA) vindt het heel jammer dat voortdurend buiten beeld raakt waar iedereen het wel over eens is. Ook motie 100-2017 benadrukt dat weer. Iedereen is het erover eens dat men het fort graag het beste toewenst en over de wens om het te restaureren binnen

de kaders die gegeven zijn. Dat sneeuwt telkens maar weer onder, ook weer door deze motie. Dat vindt zij oprecht heel erg jammer.

De heer **Wendrich** (HA!) denkt dat alle partijen gezegd hebben dat ze graag een stap willen zetten ook in het kader van de restauratie van het fort. Hij vindt deze woorden van mevrouw Dubbink echt van geen kant kloppen. De **voorzitter** merkt op dat meningen meningen zijn. De heer Wendrich geeft zelf ook een mening. Hij schorst de vergadering even om het college gelegenheid te geven zich over motie 100-2017 te beraden.

De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft wethouder Geerdes gelegenheid om in tweede termijn beknopt en gericht op de motie te reageren.

Wethouder **Geerdes** neemt aan dat het niet zal verbazen als hij zegt dat hij motie 100-2017 ontraadt. Maar hij wil over twee inhoudelijke punten toch nog even iets zeggen; het gaat met name over het plan van aanpak. Hij denkt dat amendement 099-2017 heel duidelijk is over de status van het plan van aanpak. Het gaat over de stip op de horizon, waarbij het college in eerste instantie aan de slag gaat met de restauratie van het fort, en bij het masterplan het plan op gaat leveren inzake de volgende fase, het programma en de zaken waar zorgen over zijn. Dat gaat het college – en dat is het tweede punt wat hij toch nog even wil toelichten – in een open dialoog doen. En hij begrijpt ook heus wel dat zijn opmerkingen aan het einde van zijn betoog in eerste termijn voor diverse fracties aanleiding was om daar nogal fel op te reageren. Maar net zoals diverse fracties dingen dwarszitten over het proces, zitten ook hem een aantal dingen wel dwars. Maar het lijkt hem juist ook een goed moment – en dat is in dat eerste gesprek ook al gedaan – om dat wel open met elkaar te bespreken. Men zit daar met volwassen mensen, dus hij heeft ook niet bedoeld om partijen uit te sluiten of iets dergelijks, maar heeft met name bedoeld te zeggen: laten we dan in het vervolg van het proces ook helder naar elkaar uitspreken waar nou precies de knelpunten zitten. Dat lijkt hem juist ook een mooie start van de fase die men nu ingaat. Dit zijn de twee opmerkingen die hij nog even wilde maken.

De heer **Van den Berg** (SGP) waardeert het stukje zelfreflectie van de wethouder aan het einde, maar dat dat dan nu nog komt verandert aan de totale afweging, aan de optelsom van de hele avond en wat er is ingediend, niets. Daar houden de SGP en overige ondertekenaars van motie 100-2017 aan vast.

De **voorzitter** stelt indachtig de eerdere inbreng van de heer Zandbergen jr. de vraag of dit onderwerp rijp is voor de besluitvormende raad van hedenavond, maar constateert dat de oppositie het onderwerp daar niet rijp voor vindt. De heer **Wendrich** (HA!) zou het chique vinden als het college, gehoord het debat met zoveel weerstand, dit raadsvoorstel zelf terug zou trekken van de agenda zodat men eerst een participatieproces in kan gaan en vervolgens een masterplan kan bespreken in de raad. De **voorzitter** peilt of wethouder Geerdes voornemens is dat namens het college te gaan doen. Wethouder **Geerdes** is niet van zins het raadsvoorstel in te trekken. Hij vindt dat amendement 099-2017 hem een heel duidelijke opdracht geeft en denkt dat men daarmee een besluit kan nemen. Maar dat is aan de raad.

De **voorzitter** brengt de vraag of raadsvoorstel 2017-079 rijp is voor besluitvorming hedenavond in stemming en constateert dat de voltallige coalitie (met 16 stemmen) daar voor is en de voltallige oppositie (met 13 stemmen) daar tegen is.

De raad acht raadsvoorstel 2017-079 in meerderheid rijp voor besluitvorming hedenavond.

4. 2017-103 Verordening rekenkamercommissie (RKC) gemeente Houten

De **voorzitter** leidt in dat raadsvoorstel 2017-103 eigenlijk al op de agenda van de besluitvormende raad van vanavond was geplaatst maar dat het op verzoek van een tweetal raadsleden nog even op de agenda van de debatraad gezet is, zodat zij een amendement kunnen indienen. Daarom geeft hij graag het woord aan de heer Dagniaux en daarna aan de heer Jimmink om toe te lichten wat zij beogen met dat amendement.

De heer **Dagniaux** (VVD) licht toe dat met een amendement meestal een toevoeging aan een raadsvoorstel beoogd wordt, maar dat hij nu een amendement wil indienen dat erop ziet om een deel van een zin uit de verordening te schrappen. De indieners willen namelijk bij het nieuwe model dat voor de RKC is gekozen een standaard evaluatietermijn van 2 jaar aanhouden.

Amendement 101-2017 luidt als volgt:

Raadsvoorstelnummer: 2017-103

Onderwerp: Verordening rekenkamercommissie gemeente Houten

De raad van de gemeente Houten in de vergadering bijeen d.d. 19 december 2017;

Ondergetekende stellen het volgende amendement voor:

Beslispunt 1 als volgt te wijzigen:

De Verordening op de rekenkamercommissie gemeente Houten vast te stellen met dien verstande dat artikel 3, eerste lid als volgt wordt gewijzigd:

- Aan de commissie wordt leiding gegeven door de directeur rekenkamercommissie, die door de raad van buiten de kring van zijn leden wordt aangewezen voor een periode van twee jaar. De directeur kan door de raad worden herbenoemd voor een gelijke periode.

Ondertekend door Marcel Dagniaux (VVD), Jana Smith-Visser (ChristenUnie) en Hilde de Groot (GroenLinks).

De heer **Groenveld** (D66) constateert dat in de voorliggende verordening staat dat de raad de keuze heeft om leden voor een gelijke of langere periode te herbenoemen. Hij vraagt een toelichting waarom in amendement 101-2017 wordt gekozen om de mogelijkheden van de raad te beperken. De heer **Dagniaux** (VVD) antwoordt dat in een verordening over het algemeen zoveel mogelijk wordt geprobeerd om dingen te regelen en niet over te laten aan het moment. Anders zou je verordeningen ook overboord kunnen zetten en bij elk punt dat zich voordoet kunnen bekijken hoe je daar tegenaan kijkt. Verder is het zo dat er bij de RKC nu wel degelijk een fundamentele wijziging heeft plaatsgevonden. Zoals bekend is er overgegaan op het directeursmodel. Dat is een nieuw fenomeen voor de gemeente Houten om standaard een evaluatietermijn in de verordening aan te brengen zodat het in een raadsperiode twee keer aan de orde komt. Dat lijkt hem alleszins redelijk. De heer **Groenveld** (D66) snapt die redenering op zich wel, maar vraagt zich af waarom met dit amendement de mogelijkheid om RKC-leden voor langer dan 2 jaar te benoemen uit de verordening wordt gehaald, temeer omdat de kritische onafhankelijke rol die de RKC dient te hebben, net zoals ombudsfuncties en gerechtelijke functies gebaat is bij zo'n langer lopend lidmaatschap. De heer **Dagniaux** (VVD) ziet de beperking tot een periode van 2 jaar totaal niet als een beperking van die kritische functie. Hij beaamt dat wettelijk is bepaald dat de gemeente een rekenkamercommissie moet hebben en dat die een onafhankelijke rol moet hebben, maar als de originele tekst in de verordening gehandhaafd zou worden is het ook steeds weer aan de raad om aan te geven dat het genoeg is en dat men een verandering wil hebben. Hij denkt ook niet dat met deze aanvulling in de ver-

ordening een verruiming van de onafhankelijkheid van de rekenkamer wordt bevorderd. Mevrouw **De Groot** (GL) kan als mede ondertekenaar van amendement 101-2017 wellicht aanvullen dat toen deze koerswijziging werd ingezet, er ook is gezegd dat dit na twee jaar geëvalueerd zou worden. Het is dus gewoon conform de afspraak. Wat haar betreft is amendement 101-2017 gewoon een klein correctief amendement. De heer **Groenveld** (D66) beaamt dat in de verordening is bepaald dat de directeur na 2 jaar opnieuw benoemd moet worden. De vraag is alleen of je jezelf als raad de keuze wilt geven om de directeur voor nog 2 jaar te benoemen, of ook de keuze wilt geven deze voor een langere periode te benoemen in verband met de kritische rol en de onafhankelijkheid van de RKC.

De heer **Jimmink** (GL) resumeert dat het staande praktijk was dat de RKC elk jaar een rondje langs de fracties maakte om input voor onderwerpen op te halen. Dat is nu niet geregeld in de verordening, die de fractie overigens verder prima vindt. Maar dat rondje langs de fracties wil GroenLinks er nog wel in houden. Vandaar dat de fractie daar een amendement voor indient.

Amendement 102-2017 luidt als volgt:

Raadsvoorstelnummer: 2017-103

Onderwerp: Verordening Rekenkamercommissie gemeente Houten

De raad van de gemeente Houten in de vergadering bijeen d.d.: 19 december 2017;

Ondergetekende(n) stellen het volgende amendement voor:

De Verordening op de rekenkamercommissie gemeente Houten vast te stellen met dien verstande dat artikel 7, eerste lid als volgt wordt gewijzigd in:

- De commissie maakt een inventarisatie van onderwerpen, die in aanmerking komen voor een onderzoek, na een jaarlijkse ronde van consultatie bij alle raadsfracties.

Ondertekend door David Jimmink (GroenLinks) en Marcel Dagniaux (VVD).

De raad acht dit onderwerp voldoende besproken voor besluitvorming hedenavond.

SCHORSING

De **voorzitter** schorst de vergadering voor 5 minuten.

BESLUITVORMENDERAAD

5. Heropening

De **voorzitter** heropent de vergadering en stelt de besluitvorming aan de orde.

6. 2017-079 Toekomst Fort Honswijk

De **voorzitter** resumeert dat bij het raadsvoorstel één amendement en twee moties zijn ingediend. Het amendement wordt eerste behandeld. Dat wijzigt het raadsvoorstel. Daarna komt motie 098-2017 in stemming die verdere richting geeft aan het raadsvoorstel. Daarna komt de motie van afkeuring, motie 100-2017, in stemming. Die gaat over het gehele gevoerde beleid.

Amendement 099-2017

gaat over een ontwikkelscenario voor het fort, nadere bepalingen bij het plan van aanpak, de oprichting van een stichting ten behoeve van fondsenverwerving, de inrichting van het participatieproces en opstelling van een masterplan

Stemverklaringen:

De heer **Zandbergen jr.** (ITH) verklaart dat ITH vindt dat omwonenden en belangenorganisaties onvoldoende serieus zijn genomen, en dat de voorgestelde knip kunstmatig en ongeloofwaardig is nu de wethouder heeft verklaard het oorspronkelijke plan van aanpak in zijn binnenzak te houden. ITH steunt dit amendement dus niet. De heer **Wendrich** (HA!) verklaart dat Houten Anders! nog steeds geen noodzaak ziet om het voorliggende besluit te nemen. Houten Anders! vindt dat het proces doorgang kan vinden en er meer vorming van ideeën en participatie mogelijk is om tot een voldragen voorstel te komen. Daarom steunt Houten Anders! dit amendement niet. De heer **Van den Berg** (SGP) constateert dat met dit amendement het meest maximale scenario nog op tafel blijft liggen. Dat vindt de SGP niet terecht en daarom steunt de SGP dit amendement niet. De heer **Speksnijder** (CU) verklaart dat de ChristenUnie dit amendement niet duidelijk vindt. Er blijft aan de ene kant niets van het oorspronkelijke raadsvoorstel over, maar aan de andere kant wordt ook niet duidelijk wat er dan voor in de plaats komt. Daarom stemt de ChristenUnie tegen.

Stemming: amendement 099-2017 wordt aangenomen met 15 stemmen voor en 13 tegen

Voor: D66 (4), VVD (4), CDA (4), PvdA (3). Tegen: de overige leden van de raad (13).

Motie 098-2017

Gaat over de gemeentelijke regie over het participatieproces

Stemverklaringen:

De heer **Zandbergen jr.** (ITH) verklaart dat de inwonerspartij natuurlijk voor bewonersparticipatie is. Maar zij vindt dat de huidige wethouder gehavend is in dit proces en onvoldoende vertrouwen van de ITH-fractie geniet om de regie te nemen in dit participatieproces. Daarom zal ITH toch tegen stemmen. Mevrouw **De Groot** (GL) kan zich niet herinneren dat de wethouder een kwalificatie van deze motie heeft gegeven, maar GroenLinks acht deze overbodig en zal dus tegen stemmen. De heer **Van den Berg** (SGP) verklaart dat goede participatie standaard zou moeten zijn. In het geheel van alles wat besproken is zal de SGP deze motie ook niet steunen. De heer **Speksnijder** (CU) verklaart dat de ChristenUnie uiteraard voor participatie is, maar participatie wordt ook al in het amendement en het raadsvoorstel genoemd, dus de ChristenUnie vindt deze motie overbodig.

Stemming: motie 098-2017 wordt aangenomen met 15 stemmen voor en 13 tegen.

Voor: D66 (4), VVD (4), CDA (4), PvdA (3). Tegen: de overige leden van de raad (13).

Motie 100-2017

motie van afkeuring over het totale gevoerde beleid inzake Fort Honswijk

Stemming: motie 100-2017 wordt verworpen met 15 stemmen tegen en 13 voor

Tegen: D66 (4), VVD (4), CDA (4), PvdA (3). Voor: de overige leden van de raad (13).

Raadsvoorstel 2017-079 Toekomst Fort Honswijk (geamendeerd)Stemverklaringen:

Mevrouw **De Groot** (GL) verklaart dat GroenLinks redelijk is geschrokken van hoe het proces is verlopen. Men heeft niet goed kunnen samenwerken en – hoewel zij inmiddels een beetje gek wordt van het woord bestuursstijl - vindt zij dit niet getuigen van een goede bestuursstijl. Het college wil graag debat, maar heeft de oppositie vanavond eigenlijk geen vragen gesteld. De stip op de horizon blijft. GroenLinks vindt het vanavond eerlijk gezegd een doordrammerij die het college, de raad en Houten niet waardig is. GroenLinks zal dus helaas tegen het hele voorstel stemmen. De heer **Van den Berg** (SGP) is niet overtuigd geraakt van de haast, en haastige spoed is zelden goed, dus de SGP zal het raadsvoorstel niet steunen. De heer **Speksnijder** (CU) zegt dat de ChristenUnie zich bij de woorden van beide vorige sprekers aansluit.

Stemming: het geamendeerde raadsvoorstel 2017-079 Toekomst Fort Honswijk wordt aanvaard met 15 stemmen voor en 13 tegen.

Voor: D66 (4), VVD (4), CDA (4), PvdA (3). Tegen: de overige leden van de raad (13).

7. 2017-096 Beleid openbare laadinfrastructuur 2018-2020

Stemming: raadsvoorstel 2017-096 wordt met algemene stemmen aangenomen.

8. 2017-087 Belastingverordeningen 2018

Stemming: raadsvoorstel 2017-087 wordt met algemene stemmen aangenomen.

9. 2017-103 Verordening rekenkamercommissie (RKC) gemeente Houten

De **voorzitter** resumeert dat bij dit raadsvoorstel twee amendementen zijn ingediend.

Amendement 101-2017

gaat over het aanhouden van een standaard evaluatietermijn van 2 jaar

Stemming: amendement 101-2017 wordt aangenomen met 24 stemmen voor en 4 tegen

Tegen: D66 (4). Voor: de overige leden van de raad (24).

Amendement 102-2017

gaat over het in stand houden van de jaarlijkse ronde langs de fracties voor input

Stemming: amendement 102-2017 wordt met algemene stemmen aangenomen

Raadsvoorstel 2017-103 (geamendeerd)

Stemming: het geamendeerde raadsvoorstel 2017-103 wordt unaniem aanvaard.

10. 2017-101 Maandelijkse begrotingswijziging december 2017

De maandelijkse begrotingswijziging wordt conform vastgesteld.

11. LTM17.12 Vaststellen geactualiseerde lijst openstaande toezeggingen en moties 19 december 2017

De geactualiseerde lijst wordt conform vastgesteld.

12.1 RCV17.012 Vaststellen verslag van de vergadering van de raad van 7 november 2017

Het verslag wordt conform vastgesteld.

12.2 RCV17.013 Vaststellen verslag van de vergadering van de raad van 28 november 2017

Het verslag wordt conform vastgesteld.

13. LIST17.012 Vaststellen doorlopende lijst van 19 december 2017

De lijst wordt conform vastgesteld.

14. Sluiting.

De **voorzitter** spreekt in verband met het feit dat dit de laatste raadsvergadering van 2017 was, enige woorden tot de raad. Iedereen heeft gemerkt dat het vanavond een bijzondere raadsvergadering is geweest. Het komt niet zo vaak voor dat men in deze raad zo fel tegenover elkaar staat. Al eerder riep hij de fractievoorzitters in dit verband op om goed aan zelfonderzoek te doen vanwege de dreigende polarisatie hierover. Dat is overigens verder aan de fractievoorzitters zelf, daar gaat de raadsvoorzitter niet over. Komende weken is er gelegenheid om rustig na te denken over hoe het leven het afgelopen jaar geweest is en hoe de toekomst eruit ziet. Wellicht kan men nog tot wat vreedzame gedachten komen, want tenslotte moet men weer verder met elkaar volgend jaar. Volgend jaar zijn er ook verkiezingen, al vrij snel zal men de campagne ingaan met elkaar. Ook dan zal men elkaar gaan bestrijden, maar uiteindelijk zal men na de verkiezingen ook weer met elkaar moeten spreken en onderhandelen. Daarom is zijn suggestie om te kijken waar men elkaar de hand kan reiken, waarin men samen het belang van Houten het beste kan dienen en zich daar vooral met elkaar voor in te zetten. Hij wenst allen een mooie Kerst, een goede jaarwisseling en een gezegend 2018 toe. Hij wenst alle fracties ook veel succes bij de verkiezingen. Er is geen plek in de raad voor meer raadsleden, maar er vallen wel successen te behalen en dat kan het beste tot uitdrukking komen bij hoge opkomstcijfers. Dus daar zal hij zich als burgemeester ook zoveel mogelijk voor inzetten. Het streven is om de cijfers weer wat omhoog te krikken. Hij hoopt iedereen in goede gezondheid in januari weer terug te zien en wenst iedereen een paar mooie weken toe. Niets meer aan de orde zijnde sluit hij de vergadering om 22.52 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 23 januari 2018.

De raad voornoemd,

De griffier,

W. van Zanen

de voorzitter,

W.M. de Jong

Bijlage 1: Toezeggingen

Datum raad	Voorstelnummer-Agendapunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Stand van zaken/ planning
19 december 2017		Er zijn in deze vergadering geen toezeggingen gedaan.		